

Περιεχόμενα

	Σελίδα
0.1 Κριτήριο του Sylvester για Θετικά Ορισμένους Πίνακες	4
0.2 Εσσιανή πινακόσυνάρτηση βαθμωτών συναρτήσεων	5
0.3 Τύπος πολυωνύμου Taylor τάξης 2, από το Θεώρημα Taylor:	5
0.4 Θετικά Ορισμένοι Πίνακες / Positive-Definite matrices	6
0.5 Παραδείγματα πάνω στην Διακριτή Εκδοχή της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων	8
0.5.1 Παράδειγμα 1: Έστω τα δεδομένα $(1,2.5), (3,3.5), (5,6.35)$ και $(7,8.1), (n = 3)$. Τα απεικονίζουμε με τον πιο κάτω κώδικα:	8
0.5.2 Παράδειγμα 2: Τετραγωνικές και κυβικές προσεγγίσεις της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων	15
0.5.3 Παράδειγμα 3: Κυβική προσέγγιση ελαχίστων τετραγώνων επί των δε- δομένων $(1,2.5), (3,3.5), (5,6.35)$ και $(7,8.1), (n = 3)$	16
0.6 Προσαρμογή δεδομένων με μη-πολυωνυμικές συναρτήσεις - Εκθετικές Προσεγ- γίσεις	20
0.7 Προσαρμογή δεδομένων με μη-πολυωνυμικές συναρτήσεις - Κλασματικές Προσ- εγγίσεις	24
0.8 Παράδειγμα 4: Εφαρμογή όλων των εκδοχών και παραλλαγών που είδαμε της Μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σε ένα πρακτικό πρόβλημα.	28
0.9 Μικρή συνοπτική ανασκόπηση της Συνεχούς Εκδοχής της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων	35
0.10 Ελαχιστοποίηση Ελαχίστων Τετραγώνων με χρήση Απειροστικού Λογισμού . . .	37
0.10.1 Παράδειγμα εφαρμογής: Εφαρμόζουμε την μεθοδολογία μας στην $f(x) = \sin x$ επί του διαστήματος $[0, \pi/2]$	38
0.11 Γενίκευση της Συνεχής Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων για $m \in \mathbb{N}$	40

Διακριτή και Συνεχής Μέθοδος των Ελαχίστων Τετραγώνων

Σύντομη θεωρία της μεθόδου και εφαρμογή της μέσω της *MATLAB* και του
NumPy module της Python

Marios Andreou
University of Cyprus - UCY
Dept. of Mathematics and Statistics
August 2020

Η προσέγγιση συναρτήσεων με ένα πολυώνυμο είναι στενά συνδεδεμένη με την πολυωνυμική παρεμβολή; για παράδειγμα είχαμε δει την πολυωνυμική παρεμβολή κατά **Lagrange** (που δίνει το πολυώνυμο παρεμβολής σε μορφή **Lagrange** ή σε μορφή **Newton**) από την οποία προκύπτει ότι το πολυώνυμο (σε μορφή **Lagrange**):

$$p_n(x) = \sum_{i=0}^n l_i(x)y_i$$

είναι το μοναδικό πολυώνυμο στο $\mathbb{R}_n[x]$ το οποίο επαληθεύει το σύνολο δεδομένων: $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$ δηλαδή για $i = 0, 1, \dots, n$ έχουμε ότι:

$$p_n(x_i) = y_i \quad (1)$$

Αυτό γιατί οι συντελεστές $l_i(x)$, $\forall i$ ονομάζονται οι συντελεστές παρεμβολής και ορίζονται από την σχέση:

$$l_i(x) = \prod_{\substack{j=0 \\ j \neq i}}^n \frac{x - x_j}{x_i - x_j}, i = 0, 1, \dots, n \quad (2)$$

Είναι φανερό τότε από την (2) ότι όταν $x = x_i$ έχουμε ότι $l_i(x_i) = 1$ λόγω της απαλοιφής του αριθμητή και του παρονομαστή και έτσι προκύπτει η (1)

Σε αυτό όμως το άρθρο θα επικεντρωθούμε στην Μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων (**Method of least squares - LSQ Method**) όπου αποτελεί μέθοδος προσέγγισης / παλινδρόμησης (*regression*) μιας συνάρτησης; δηλαδή που προσεγγίζουμε την συνάρτηση με ένα πολυώνυμο κάποιου βαθμού, από το οποίο όμως δεν ζητάμε να επαληθεύει το σύνολο των δεδομένων ακριβώς. Αυτό μας

επιτρέπει να αποφύγουμε κάποιες δυσκολίες που παρουσιάζονταν στην μέθοδο της πολυωνυμικής παρεμβολής, όπως τον όγκο των πράξεων που πρέπει να γίνουν για εύρεση αυτού του πολυωνύμου (αν και στην μορφή **Newton** αυτές απλοποιούνται δραματικά) ή τα προβλήματα που παρουσιάζονται όταν υπάρχει **noise** στα δεδομένα μας, όπως λάθη και αποκλίσεις κατά την δειγματοληψία ενός τυχαίου δείγματος για παράδειγμα. Και εδώ είναι που προκύπτει η χρήση της μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων όπου είναι η πιο συχνή μέθοδος για δημιουργία της **“best-fit”** προσέγγισης επί του συνόλου δεδομένων.

Στην ουσία προσπαθούμε να ελαχιστοποιήσουμε το άθροισμα των τετραγώνων των διαφορών μεταξύ των τεταγμένων των σημείων που θέλουμε να προσεγγίσουμε και της τιμής της προσεγγιστικής αυτής πολυωνυμικής συνάρτησης στην αντίστοιχη x -συντεταγμένη των σημείων. Αυτό λόγω του ότι η Ευκλείδεια απόσταση μεταξύ δύο σημείων $(x_1, y_1), (x_2, y_2)$ στο $\mathbb{R}^2$ (επικεντρωνόμαστε στην προσέγγιση συναρτήσεων μίας πραγματικής μεταβλητής όπου έχουν γράφημα στο $\mathbb{R}^2$) δίνεται από τον τύπο:

$$d = \sqrt{(x_1 - x_2)^2 + (y_1 - y_2)^2} \quad (3)$$

Τώρα εάν έχουμε το σύνολο δεδομένων $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$ και έστω $g(x) = a_m x^m + a_{m-1} x^{m-1} + \dots + a_1 x + a_0$ το προσεγγιστικό αυτό πολυώνυμο βαθμού m (όπου προφανώς $m \leq n - 1$ καθώς εάν $m = n$ τότε πέρνουμε το πολυώνυμο παρεμβολής) τότε η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων ουσιαστικά επιδιώκει την ελαχιστοποίηση όπως είπαμε του αθροίσματος, γνωστό και ως συνάρτηση σφάλματος (**error function**):

$$A = \sum_{i=0}^n (g(x_i) - y_i)^2 \quad (4)$$

Η (4) προκύπτει από το γεγονός ότι θέλουμε να ελαχιστοποιήσουμε την απόσταση μεταξύ των σημείων $(x_i, g(x_i))$ και (x_i, y_i) ; έστω αυτή η d_i , για $\forall i = 0, 1, \dots, n$. Από την (3) η απόσταση αυτή θα δίνεται από τον τύπο:

$$d_i = |g(x_i) - y_i| \quad (5)$$

Αξιοσημείωτη παρατήρηση σε αυτό το σημείο είναι το γεγονός ότι στην (4) προσπαθούμε να ελαχιστοποιήσουμε το τετράγωνο των διαφορών όμως η (5) μας παραπέμπει στην ελαχιστοποίηση του αθροίσματος των απολύτων τιμών των y -συντεταγμένων. Αυτό γιατί υπάρχουν σημαντικά προτερήματα με το να χρησιμοποιήσουμε το τετράγωνο των διαφορών σε κάθε σημείο αντι την απόλυτη τιμή της διαφοράς (ή οποιοδήποτε άλλο μέγεθος που υπολογίζει το σφάλμα (error) μεταξύ της προσέγγισης και του συνόλου των δεδομένων). Αυτά είναι:

1. Θετικές διαφορές δέν αναιρούν τις αρνητικές και το αντίθετο (κάτι που δεν βλέπουμε στην απόλυτη τιμή των διαφορών αλλά σε κάποιο άλλο μέγεθος που υπολογίζει το σφάλμα μεταξύ της προσέγγισης και του συνόλου των δεδομένων)
2. Η παραγωγή είναι εύκολη (θα δούμε ότι θα χρειαστεί να υπολογίσουμε τις μερικές παραγώγους της (4) ως προς του συντελεστές του πολυωνύμου $g(x)$); και τέλος

3. Μικρές διαφορές γίνονται μικρότερες και μεγάλες όλο και μεγαλύτερες λόγω του τετραγωνισμού

Πίσω στην (4) τώρα και στην εύρεση μιας συστηματικής μεθόδου που θα μας επιτρέψει τον προσδιορισμό των συντελεστών του πολυωνύμου $g(x)$. Παρατηρούμε ότι αυτή είναι στην πραγματικότητα συνάρτηση $m + 1$ αγνώστων, καθώς η $g(x)$ είναι η άγνωστη - ζητούσα συνάρτηση, όπου οι μεταβλητές είναι οι συντελεστές του $g(x)$. Δηλαδή: $A = A(a_0, a_1, \dots, a_m)$.

Για την ελαχιστοποίηση της $A(a_0, a_1, \dots, a_m)$ θα χρησιμοποιήσουμε ένα σημαντικό αποτέλεσμα του Διαφορικού Λογισμού;

Τα “κρίσιμα σημεία” μιας συνάρτησης πολλαπλών μεταβλητών, είναι τα σημεία στα οποία μηδενίζεται η κλίση / **gradient** της συνάρτησης, σε αυτή την περίπτωση είναι το σύνολο των σημείων $(a_0, a_1, \dots, a_m)$ όπου $\nabla A(a_0, a_1, \dots, a_m) = \vec{0}$. Τότε χρησιμοποιώντας το “Κριτήριο του **Sylvester**” μπορούμε να προσδιορίσουμε την φύση του κρίσιμου αυτού σημείου στο $\mathbb{R}^{m+1}$ (χωρίς κάποιο περιορισμό, ψάχνουμε για του συντελεστές του $g(x)$ σε όλο το $\mathbb{R}^{m+1}$), δηλαδή εάν είναι τοπικό μέγιστο ή τοπικό ελάχιστο. Εμείς προσπαθούμε για την εύρεση των τοπικών ελαχίστων.

0.1 Κριτήριο του **Sylvester** για Θετικά Ορισμένους Πίνακες

Έστω ο πίνακας $H := (h_{ij})_{i,j=1,\dots,n} \in \mathbb{R}^{n \times n}$ συμμετρικός. Για $\forall i = 1, 2, \dots, n$ συμβολίζουμε με Δ_i την ορίζουσα του $i \times i$ τετραγωνικού υποπίνακα M_i όπου:

$$M_i := (h_{kl})_{k,l=1,\dots,i}, \forall i = 1, 2, \dots, n$$

Δηλαδή $\Delta_i = \det(M_i)$ όπου ο πίνακας M_i δημιουργείται πέρνωντας των $i \times i$ τετραγωνικό υποπίνακα με πρώτο στοιχείο πάντα το h_{11} από την άνω-αριστερά γωνία του πίνακα H . Ο πίνακας M_i ονομάζεται ο κύριος ελάσσων (**principal minor**) πίνακας τάξης i , υποπίνακας του H .

Τότε με βάση το Κριτήριο του **Sylvester** έχουμε ότι:

$$\text{Ο } H \text{ είναι θετικά ορισμένος} \Leftrightarrow \Delta_i > 0, \forall i = 1, 2, \dots, n$$

Τώρα θα χρειαστεί να ορίσουμε την Εσσιανή μιας συνάρτησης καθώς και το πολυώνυμο **Taylor** τάξης 2 μέσω του Θεωρήματος του Taylor για συναρτήσεις πολλαπλών μεταβλητών ώστε να καταλήξουμε με μια μεθοδολογία για προσδιορισμό των Τοπικών Ελαχίστων μια συνάρτησης πολλαπλών μεταβλητών και έτσι να κατανοήσουμε πραγματικά την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων.

0.2 Εσσιανή πινακόσυνάρτηση βαθμωτών συναρτήσεων

Η Εσσιανή μιας βαθμωτής συνάρτησης; $f(x_1, x_2, \dots, x_n) : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ συνάρτησης ορίζεται να είναι ο πίνακας μερικών παραγώγων

$$[Hf](\vec{x}) = \begin{pmatrix} \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_1}(\vec{x}) & \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_2}(\vec{x}) & \cdots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_n}(\vec{x}) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_1}(\vec{x}) & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_2}(\vec{x}) & \cdots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_n}(\vec{x}) \end{pmatrix}$$

- Εάν τώρα η βαθμωτή συνάρτηση f είναι αρκετά ομαλή στο (ανοικτό) πεδίο ορισμού της, στην ακρίβεια; $f \in \mathcal{C}^2(\mathcal{D}_f)$ τότε από το Θεώρημα Ισότητας Μεικτών Παραγώγων; $\frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j} = \frac{\partial^2 f}{\partial x_j \partial x_i}$, $\forall i, j \in \{1, 2, \dots, n\}$ έχουμε ότι η Εσσιανή της f είναι συμμετρικός πίνακας. Δηλαδή:

$$[Hf](\vec{x}) = [Hf](\vec{x})^T, \forall \vec{x} \in \mathcal{D}_f \quad (0.2.1)$$

0.3 Τύπος πολωνύμου **Taylor** τάξης **2**, από το Θεώρημα **Taylor**:

Εάν η $f : A \subseteq \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ είναι $\mathcal{C}^3$ στο A τότε για $\forall \vec{x}_0 \in A$ εάν $\vec{x} = \vec{x}_0 + \vec{h}$, $\vec{h} = (h_1, \dots, h_n)$:

$$\begin{aligned} f(\vec{x}_0 + \vec{h}) &= f(\vec{x}) = f(\vec{x}_0) + \sum_{i=1}^n \frac{\partial f}{\partial x_i}(\vec{x}_0) h_i + \frac{1}{2} \sum_{i,j=1}^n \frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j} h_i h_j + \mathcal{R}_2(\vec{x}, \vec{x}_0), \forall \vec{x} \in A \\ &\equiv f(\vec{x}_0) + \nabla f(\vec{x}_0) \cdot \vec{h} + \langle \vec{h} \cdot [Hf](\vec{x}), \vec{h} \rangle + \mathcal{R}_2(\vec{x}, \vec{x}_0), \forall \vec{x} \in A \end{aligned} \quad (0.3.1)$$

όπου:

$$\lim_{\vec{h} \rightarrow \vec{0}} \frac{|\mathcal{R}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0)|}{\|\vec{h}\|^2} = 0$$

Ονομάζουμε το $\mathcal{T}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{h}) = f(\vec{x}_0) + \sum_{i=1}^n \frac{\partial f}{\partial x_i}(\vec{x}_0) h_i + \frac{1}{2} \sum_{i,j=1}^n \frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j} h_i h_j$ το πολωνύμο **Taylor** τάξης **2** με κέντρο το $\vec{x}_0 \in A$ και αποτελεί την καλύτερη πολωνυμική προσέγγιση της f στο $\vec{x}_0 \in A$

Και εδώ είναι που καταλήγουμε στο Κριτήριο της Εσσιανής που είναι το πολυ-μεταβλητό ανάλογο του Κριτηρίου της 2ης παραγώγου που έχουμε στον Απειροστικό Λογισμό μίας μεταβλητής.

Πρώτα μια διευκρίνιση πάνω στους Θετικά ορισμένους πίνακες / **Positive-Definite matrices**, που είδαμε στο Κριτήριο του Sylvester.

0.4 Θετικά Ορισμένοι Πίνακες / **Positive-Definite matrices**

Ένας συμμετρικός, πραγματικός πίνακας $H \in \mathbb{R}^{n \times n}$ ονομάζεται θετικά ορισμένος (**positive-definite**) αν.ν.:

$$\vec{x}^T H \vec{x} > 0, \forall \vec{x} \in \mathbb{R}^n \setminus \{\vec{0}\} \quad (0.4.1)$$

Θα χρησιμοποιήσουμε τώρα τον τύπο του Taylor τάξης 2 (0.3.1). Χ.Β.Γ., έστω ότι $\vec{x}_0$ είναι κρίσιμο σημείο της βαθμωτής συνάρτησης f και ότι αυτή είναι $\mathcal{C}^3$ στο $\mathcal{D}_f$. Άρα έχουμε ότι $\nabla f(\vec{x}_0) = \vec{0}$. Οπότε, $\forall \vec{x} \in \mathcal{D}_f$ και $\|\vec{h}\|$ μικρό:

$$\begin{aligned} f(\vec{x}_0 + \vec{h}) - f(\vec{x}_0) &= f(\vec{x}) - f(\vec{x}_0) \\ &= \mathcal{T}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0) + \mathcal{R}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0) - f(\vec{x}_0) \quad \because (0.3.1) \\ &= \frac{1}{2} \langle \vec{h} \cdot [Hf](\vec{x}), \vec{h} \rangle + \mathcal{R}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0) \quad \because \nabla f(\vec{x}_0) = \vec{0} \end{aligned}$$

Άρα από το Θεώρημα του Taylor, (0.3.1), καθώς $\lim_{\vec{h} \rightarrow \vec{0}} \frac{|\mathcal{R}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0)|}{\|\vec{h}\|^2} = 0$ και άρα $\vec{h} \neq \vec{0}$, εξ'

ορισμού ορίου, τότε για $\vec{h}$ σε μια ϵ -γειτονία του $\vec{0}$, δηλαδή $\vec{h} \rightarrow \vec{0} \Leftrightarrow \|\vec{h}\| \rightarrow 0$ τότε έχουμε ότι το μέγεθος $\langle \vec{h} \cdot [Hf](\vec{x}), \vec{h} \rangle$ υπερσχυει κατα πολύ του (θετικού) μεγέθους $\mathcal{R}(\vec{x}_0 + \vec{h}, \vec{x}_0)$ και άρα έχουμε ότι, εάν ο πίνακας $[Hf](\vec{x})$ είναι θετικά ορισμένος τότε εξ' ορισμού:

$$\begin{aligned} \vec{h} \cdot [Hf](\vec{x}) \cdot \vec{h}^T &\equiv \langle \vec{h} \cdot [Hf](\vec{x}), \vec{h} \rangle > 0, \vec{h} \neq \vec{0} \quad \because \text{Η εσσιανή είναι θετικά ορισμένη} \\ &\Rightarrow f(\vec{x}_0 + \vec{h}) - f(\vec{x}_0) > 0 \\ &\Rightarrow f(\vec{x}_0 + \vec{h}) > f(\vec{x}_0) \\ &\Rightarrow \vec{x}_0 \text{ είναι ΤΟΠΙΚΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ} \end{aligned}$$

Όποτε έχοντας το πιο πάνω Κριτήριο της Εσσιανής για τοπικά ακρότατα, τότε μπορούμε να ορίσουμε την πιο κάτω μεθολογία για εύρεση των τοπικών ελαχιστων (αναλόγως αναπτύσσεται μέθοδος και για τα τοπικά μέγιστα) και κατ' επέκταση, μέθοδο εύρεσης της προσεγγιστικής συνάρτησης της Μεθοδου των Ελαχίστων Τετραγώνων.

1. Ορίζουμε την συνάρτηση: $A(a_0, a_1, \dots, a_m) = \sum_{i=1}^{n+1} (g(x_i) - y_i)^2$ (· (4)) όπου a_i είναι οι συντελεστές του ζητούμενου πολυωνύμου; $g(x)$ βαθμού $m \leq n - 1$ που θέλουμε να προσεγγίζει το σύνολο σημείων: $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$
2. Βρίσκουμε τις μερικές παραγώγους $\frac{\partial A}{\partial a_i}, \forall i = 0, 1, \dots, m$ και επιλύουμε το σύστημα $(m + 1)$ -εξισώσεων:

$$\begin{cases} \frac{\partial A}{\partial a_0} = 0 \\ \vdots \\ \frac{\partial A}{\partial a_m} = 0 \end{cases} \quad (\Sigma)$$

3. Βρίσκουμε την εσσιανή της συνάρτησης $A(a_0, a_1, \dots, a_m)$, $[HA](\vec{x})$ και την υπολογίζουμε σε κάθε στοιχείου του συνόλου $\mathcal{S}$. Δηλαδή υπολογίζουμε τους πίνακες: $[HA](\vec{s}_1), \dots, [HA](\vec{s}_l)$. Προφανώς καθώς το (Σ) είναι ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΙΚΟ σύστημα (ως προς τους συντελεστές του πολυωνύμου $g(x)$) τότε η Εσσιανή της συνάρτησης A ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ Ο ΜΗΔΕΝΙΚΌΣ ΠΙΝΑΚΑΣ. Οπότε καθώς υπάρχει τουλάχιστον ένας κύριος ελάσσων πίνακας με μηδενική ορίζουσα τότε, το κριτήριο της Εσσιανής / του Sylvester δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί!

(ΕΑΝ Η ΕΣΣΙΑΝΗ ΔΕΝ ΗΤΑΝ Ο ΜΗΔΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ:

* Με το Κριτήριο του Sylvester βρίσκουμε τους πίνακες αυτούς οι οποίοι είναι θετικά ορισμένοι. Έστω, Χ.Β.Γ., ότι αυτοί είναι οι $[HA](\vec{s}_1), \dots, [HA](\vec{s}_r)$ όπου $\{\vec{s}_1, \dots, \vec{s}_r\} \subseteq \mathcal{S} = \{s_1, \dots, s_l\}$. Τότε με βάση το Κριτήριο της Εσσιανής το σύνολο $\{\vec{s}_1, \dots, \vec{s}_r\}$ περιέχει τα σημεία στα οποία η $A(a_0, a_1, \dots, a_m)$ παρουσιάζει τοπικό ελάχιστο.

* Υπολογίζουμε τις παραστάσεις $A(\vec{s}_1), \dots, A(\vec{s}_l)$. Εάν $\bar{\mu} = \min\{A(\vec{s}_1), \dots, A(\vec{s}_l)\}$ τότε η τιμή $A(\bar{\mu})$ είναι το ΑΠΟΛΥΤΟ ελάχιστο της συνάρτησης A .

Όμως η ελάχιστη τιμή του αθροίσματος των τετραγώνων προκύπτει θέτοντας την κλίση της συνάρτησης του σφάλματος ίση με το 0. Αυτό γίνεται εύκολα φανερό (αν και με καποιές πραξείες) στην περίπτωση της γραμμικής προσαρμογής Ελαχίστων Τετραγώνων, δηλαδή όταν, $m = 1$. Τότε προκύπτει ότι:

$$A(a_0, a_1) = (n+1)\bar{y}^2 - 2a_1(n+1)\bar{x}\bar{y} - 2a_0(n+1)\bar{y} + a_0^2(n+1)\bar{x}^2 + 2a_0a_1(n+1)\bar{x} + (n+1)a_0$$

$$\text{όπου, } \bar{y}^2 = \frac{y_0^2 + \dots + y_n^2}{n+1}, \bar{x}^2 = \frac{x_0^2 + \dots + x_n^2}{n+1}, \bar{x}\bar{y} = \frac{x_0y_0 + \dots + x_ny_n}{n+1}, \bar{y} = \frac{y_0 + \dots + y_n}{n+1},$$

$$\bar{x} = \frac{x_0 + \dots + x_n}{n+1}$$

Όμως το πιο πάνω είναι γράφημα ενός παραβολοειδούς στο σύστημα αξόνων $\mathbf{O}_{a_0a_1A}$ με θετικούς συντελεστές στους όρους a_0^2, a_1^2 , οπότε, στρέφει τα κοίλα του προς τα πάνω, δηλαδή είναι κυρτό

γράφημα και άρα στο κρίσιμο σημείο της η A , λόγω αυτής της γεωμετρικής απόδειξης, θα παρουσιάζει, απόλυτο ελάχιστο. Η πιο πάνω μεθοδολογία εφαρμόζεται και γενικά για $m \in \mathbb{N}$ και έτσι η ελάχιστη τιμή του αθροίσματος των τετραγώνων προκύπτει θέτοντας την κλίση της συνάρτησης του σφάλματος ίση με το 0 για κάθε τιμή του m .

-
5. Επιλύουμε το ανωτέρω σύστημα, (Σ) , είτε με απαλοιφή Gauss είτε με την μέθοδο του Cramer και βρίσκουμε, εάν ο πίνακας συντελεστών του συστήματος δεν είναι ιδιάζων, την μοναδική του λύση $\vec{\mu} = (\mu_0 \dots, \mu_m) \in \mathbb{R}^{m+1}$

Έστω το σύνολο λύσεων του συστήματος (Σ) ; $\mathcal{S} = \{\vec{a} \in \mathbb{R}^{m+1} : \vec{a} \text{ είναι λύση του συστήματος } (\Sigma)\} = \{s_1, \dots, s_l\}$. Εάν $|\mathcal{S}| = 1$ με μοναδικό στοιχείο το $\vec{\mu}$:

6. Εάν, $\vec{\mu} = (\mu_0 \dots, \mu_m) \in \mathbb{R}^{m+1}$ τότε το πολυώνυμο:

$$g(x) = \mu_m x^m + \mu_{m-1} x^{m-1} + \dots + \mu_1 x + \mu_0, \text{ είναι το ζητούμενο προσεγγιστικό πολυώνυμο}$$

Αφότου είδαμε την γενική περίπτωση της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων, εας δούμε τώρα κάποια πρακτικά παραδείγματα, με βάση την πιο πάνω γενική μεθοδολογία, μαζί με προσομοιώσεις και γεωμετρικές απεικονίσεις με την βοήθεια της MATLAB και της Python. Για την ακρίβεια, παραδείγματα τα οποία επικαλούνται μιας λογικής σειράς επίλυσης και κατανόησης θα τα επιλύουμε με την χρήση της Python, καθώς αυτό το paper δημιουργήθηκε με στόχο να διαβάζεται μέσω του Jupyter Notebook environment, το οποίο προσφέρει interactive Python console και την δυνατότητα επεξεργασίας κώδικα καθώς και την παρουσίαση γραφημάτων της Matplotlib, inline.

0.5 Παραδείγματα πάνω στην Διακριτή Εκδοχή της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων

- 0.5.1 Παράδειγμα 1:** Έστω τα δεδομένα $(1, 2.5)$, $(3, 3.5)$, $(5, 6.35)$ και $(7, 8.1)$, $(n = 3)$. Τα απεικονίζουμε με τον πιο κάτω κώδικα:

```
[1]: %matplotlib inline
%config InlineBackend.figure_format='svg' #saving the figure in vector
↳graphics format for better quality

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np

x = np.array([1, 3, 5, 7], int)
y = np.array([2.5, 3.5, 6.35, 8.1], float)

# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
↳will just copy and paste them for future use.
```


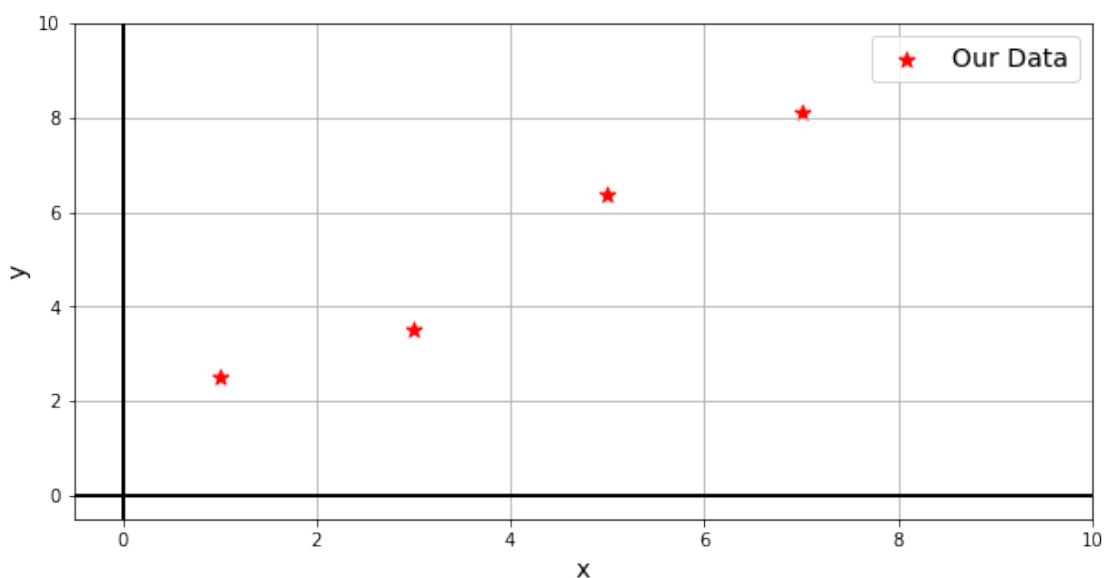
```

# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage_
→collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs

_ = plt.figure(figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x,y , marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.xlabel('x', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('y', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([-0.5,10])
axes.set_ylim([-0.5,10])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='best', fontsize=14) #Sets the legend box at the best_
→location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.axvline(0, color='black', lw=2)

_ = plt.show

```


Παρατηρούμε, για καλή μας τύχη, ότι τα δεδομένα μας μπορούν να προσεγγιστούν με ικανοποιητική ακρίβεια από μια εξίσωση ευθείας, δηλαδή από ένα πολυώνυμο βαθμού 1. Έστω αυτό είναι το $g(x) = ax + b$. Όπως είπαμε και στην θεωρία μας, οι συντελεστές αυτού του πολυωνύμου, a , b είναι οι αριθμοί οι οποίοι ελαχιστοποιούν την ακόλουθη παράσταση:

$$A(a, b) = (g(x_1) - y_1)^2 + (g(x_2) - y_2)^2 + (g(x_3) - y_3)^2 + (g(x_4) - y_4)^2 \\ = (ax_1 + b - y_1)^2 + (ax_2 + b - y_2)^2 + (ax_3 + b - y_3)^2 + (ax_4 + b - y_4)^2$$

Βρίσκουμε τώρα τα κρίσιμα σημεία της συνάρτησης αυτής, υπολογίζοντας αρχικά τις μερικές παραγώγους της συνάρτησης A ως προς a και ως προς b και έπειτα λύνοντας το σύστημα: $\frac{\partial A}{\partial a} = 0$ και $\frac{\partial A}{\partial b} = 0$. Έχουμε:

$$\frac{\partial A}{\partial a} = 2[x_1(ax_1 + b - y_1) + x_2(ax_2 + b - y_2) + x_3(ax_3 + b - y_3) + x_4(ax_4 + b - y_4)] \\ = 2[a(x_1^2 + x_2^2 + x_3^2 + x_4^2) + b(x_1 + x_2 + x_3 + x_4) - (x_1y_1 + x_2y_2 + x_3y_3 + x_4y_4)] = 0 \quad (\text{Ex. 1.1})$$

$$\frac{\partial A}{\partial b} = 2[(ax_1 + b - y_1) + (ax_2 + b - y_2) + (ax_3 + b - y_3) + (ax_4 + b - y_4)] \\ = 2[a(x_1 + x_2 + x_3 + x_4) + 4b - (y_1 + y_2 + y_3 + y_4)] = 0 \quad (\text{Ex. 1.2})$$

Τώρα ορίζοντας τις πιο κάτω ποσότητες:

$$S_{xx} = \sum_{i=1}^4 x_i^2, \quad S_x = \sum_{i=1}^4 x_i, \quad S_{xy} = \sum_{i=1}^4 x_i y_i, \quad S_y = \sum_{i=1}^4 y_i$$

το σύστημα εξισώσεων (Ex. 1.1) και (Ex. 1.2), γνωστές και ως οι κανονικές εξισώσεις των δεδομένων (**normal equations**) του συνόλου δεδομένων, μετατρέπεται στο ισοδύναμο ομοιογενές γραμμικό σύστημα:

$$\begin{cases} aS_{xx} + bS_x = S_{xy} \\ aS_x + 4b = S_y \end{cases} \Leftrightarrow \mathbf{S} \cdot \begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} S_{xy} \\ S_y \end{pmatrix} \equiv \begin{pmatrix} S_{xx} & S_x \\ S_x & 4 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} S_{xy} \\ S_y \end{pmatrix}$$

Τώρα εάν ο πίνακας $\mathbf{S}$ είναι αντιστρέψιμος, δηλαδή $4S_{xx} - S_x^2 \neq 0$, όπως γνωρίζουμε από την Γραμμική Άλγεβρα το ανωτέρω γραμμικό σύστημα έχει μοναδική λύση η οποία, από απαλοιφή Gauss ή από μέθοδο του Cramer προκύπτει να είναι η:

$$a = \frac{4S_{xy} - S_x S_y}{4S_{xx} - S_x^2}, \quad b = \frac{S_{xx} S_y - S_{xy} S_x}{4S_{xx} - S_x^2}$$

Για την γραμμική εκδοχή της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων θα δημιουργήσουμε συναρτήση στην *MATLAB* όπου επιστρέφει τους συντελεστές a, b του πολυωνύμου $g(x) = ax + b$ όπου

αποτελεί την γραμμική προσέγγιση ελαχίστων τετραγώνων των δεδομένων (σε **arrays/vectors**), $\vec{x}$, $\vec{y}$. Στα NumPy & SciPy module της Python ήδη υπάρχει η built-in συνάρτηση **lstsq()** όπου κάνει αυτή ακριβώς την δουλειά για εμάς. Αρχικά ας γράψουμε μια συνάρτηση σε ένα **m-file** όπου για ένα τυχαίο δείγμα δεδομένων $\vec{x}$, $\vec{y}$ μεγέθους **n** θα μας επιστρέφει το γραμμικό πολυώνυμο ελαχίστων τετραγώνων (σε array μορφή στην **MATLAB**), $g(x)$.

Our MATLAB function:

```

1 function [a,b] = lin_lsqr(x,y)
2 % This function returns the coefficients of the linear regression of the given input data, x and y, in row or column vector
3 % form. It implements the linear version of the Method of Least Squares. It also displays a table where each row contains the
4 % x and y coordinates of the data, the linear function of the method of LSQ evaluated at that point and the absolute error of
5 % the best-fit linear function and the data. We also display the total squared error at the end.
6 n = length(x);
7 x = x(:); y = y(:); % We make the data into column vectors, incase they were given otherwise. We dont use the transpose syntax
8 % in case the given vector where already in column vector form
9 s_x = sum(x); s_xx = sum(x.^2); s_y = sum(y); s_xy = sum(x.*y);
10 a = (n*s_xy-s_x*s_y)/(n*s_xx-s_x*s_x);
11 b = (s_xx*s_y-s_xy*s_x)/(n*s_xx-s_x*s_x);
12 table = [x, y, (a*x+b), y-(a*x+b)];
13 disp(' | x | y | g(x_i) | y_i-(a*x_i+b) |')
14 disp('-----')
15 disp(sprintf('%7.3f| %7.3f| %10.3f| %15.3f| \n',table')) % fprintf = disp(sprintf())
16 %because sprintf iterates column by column we use the transpose of the
17 %table matrix for the correct output of our table
18 sq_err = sum(table(:,4).^2);
19 disp(['The total squared error is ', num2str(sq_err)]);

```

Output:

```

Current Folder: lin_lsqr.m
Command Window:
>> x=[1 3 5 7]
x =
    1     3     5     7
>> y=[2.5 3.5 6.35 8.1]
y =
    2.5000    3.5000    6.3500    8.1000
>> [a,b]=lin_lsqr(x,y)
 | x | y | g(x_i) | y_i-(a*x_i+b) |
-----
 | 1.000 | 2.500 | 2.165 | 0.335 |
 | 3.000 | 3.500 | 4.130 | -0.630 |
 | 5.000 | 6.350 | 6.095 | 0.255 |
 | 7.000 | 8.100 | 8.060 | 0.040 |

The total squared error is 0.57575
a =
    0.9825
b =
    1.1825
Workspace:
Name Value
a 0.9825
ans [1.0440,0.9352]
b 1.1825
x [1.3,5,7]
y [2.5000,3.5000,6.3500,8.1000]

```

Creating an equivalent Python function and visualising the linear approximation of the LSQ Method compared to the data set

```
[2]: %matplotlib inline
      #saving the figure in vector graphics format for better quality
      %config InlineBackend.figure_format='svg'

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np
import numpy.linalg as LA

def lin_lsq(x,y):
    """
        This function returns the coefficients of the linear regression AND
        →the corresponding linear polynomial
        of the given input data, x and y, in row or column vector form. It
        →implements the linear version of the Method
        of Least Squares. It also displays a table where each row contains
        →the x and y coordinates of the data, the
        linear function of the method of LSQ evaluated at that point and the
        →absolute error of the best-fit linear
        function and the data. We also display the total squared error at the
        →end.
    """
    n = np.prod(x.shape)
    x = x.reshape(n,1) #if given otherwise, we turn x and y vectors to
    →column vectors
    y = y.reshape(n,1)
    s_x = np.sum(x); s_xx = np.sum(x**2); s_y = np.sum(y); s_xy = np.
    →sum(x*y)
    S = np.array([[s_xx, s_x], [s_x, 4]], float)
    d = np.array([s_xy, s_y], float)
    try:
        S_inv = LA.inv(S) # if LA.det(S)=0 then a LinAlgError exception
        →will be raised
    except LA.LinAlgError:
        print("""With the given data, the system of normal equations of
        →the Method of LSQ, does not have or
        has infinite solutions because the coefficient matrix,
        →S, is singular, i.e. it doesn't have an inverse.""")
        return None
    else:
        sol = LA.solve(S,d)
```

```

    a = sol[0]; b = sol[1]
    g = np.poly1d([a,b])
    g_x = g(x)
    err = y-g_x
    print('|      x      |      y      |      g(x)      |      y-g(x)      | \n_
↳-----')
    table = np.concatenate((x, y, g_x, err), axis=1)
    for (x_i, y_i, g_xi, err_i) in table:
        print(f'| {x_i:5.2f} | {y_i:5.2f} | {g_xi:5.2f} | _
↳{err_i:6.2f} | ')
    print(f"Also the total squared error is {sum(err**2)[0]:.2f} \n")
    return (a,b), g

x = np.array([1, 3, 5, 7], int)
y = np.array([2.5, 3.5, 6.35, 8.1], float)
(a,b), g = lin_lsq(x,y)
print(f"The coefficients of the linear polynomial of the Method of LSQ
↳are: a = {a:.2f} and b = {b:.2f}")
t = np.linspace(0,10, num=1000)
g_t = g(t)

# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
↳will just copy and paste them for future use.
# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage
↳collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs
_ = plt.figure(figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x, y , marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.plot(t, g_t, c='blue', linewidth='2.0', label=r'$g(x)=ax+b$')
_ = plt.xlabel('x', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('y', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([-0.5,10])
axes.set_ylim([-0.5,10])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='best', fontsize=14) #Sets the legend box at the best
↳location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.axvline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.title("The plot of the data compared to our approximation",
              {'fontsize': 18,
               'verticalalignment': 'baseline',

```

```
'horizontalalignment': 'center'} )
```

```
_ = plt.show
```

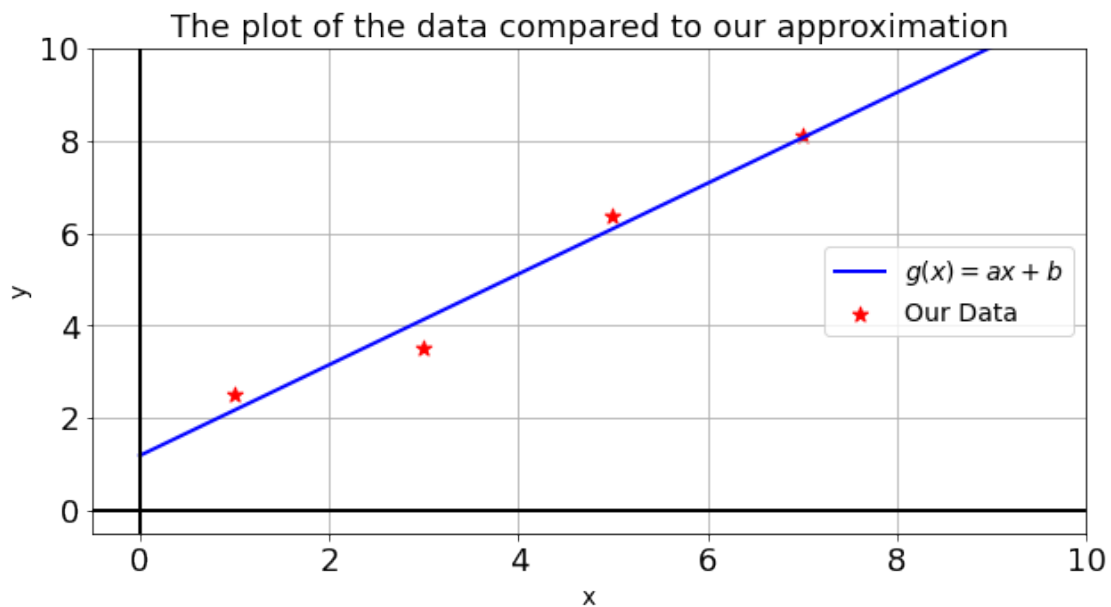
x	y	g(x)	y-g(x)
1.00	2.50	2.17	0.33
3.00	3.50	4.13	-0.63
5.00	6.35	6.09	0.25
7.00	8.10	8.06	0.04

Also the total squared error is 0.58

The coefficients of the linear polynomial of the Method of LSQ are: $a = 0.$

↪98

and $b = 1.18$

Βλέπουμε απο τα αποτελέσματα της *Python* και της *MATLAB* ότι, με ακρίβεια 2 δεκαδικών ψηφίων, οι 2 εκδοχές της Μεθόδου *LSQ* επιφέρει και στα 2 προγράμματα / προσομοιώσεις το ίδιο αποτέλεσμα. Στην *Python*, όπως είχαμε προαναφέρει, θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε απευθείας την συνάρτηση *lstsq()* του *NumPy* ή *SciPy module* αντί για την *lin_ls()* που εμείς δημιουργήσαμε.

0.5.2 Παράδειγμα 2: Τετραγωνικές και κυβικές προσεγγίσεις της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων

Με την ίδια μεθοδολογία που αναπτύξαμε πριν φτάσουμε στα παραδείγματα και που εφαρμόσαμε στο Παράδειγμα 1, θα δούμε την μεθοδολογία για να προσεγγίσουμε ένα σύνολο δεδομένων $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$, με πολυώνυμο βαθμού 2 (**Quadratic Least Squares Approximation**) και βαθμού 3 (**Cubic Least Squares Approximation**) (Στην περίπτωση όπου $n = 3$ τότε το πολυώνυμο που προκύπτει από την Κυβική προσέγγιση ελαχίστων τετραγώνων είναι το πολυώνυμο παρεμβολής του Legendre, λόγω μοναδικότητας και καθώς $m=n$ (βλέπε Παράδειγμα 2.1 και (1)) και όταν $n = 2$, το πολυώνυμο που προκύπτει από την Τετραγωνική προσέγγιση ελαχίστων τετραγώνων είναι το πολυώνυμο παρεμβολής του Legendre). Άρα θα δούμε τις περιπτώσεις όπου $m = 2$ και $m = 3$, αντίστοιχα. (στο Παράδειγμα 1, είδαμε την περίπτωση $m = 1$)

$m = 2$:

Έχουμε ότι η συνάρτηση σφάλματος ορίζεται να είναι η: $A(a, b, c) = \sum_{i=1}^{n+1} (g(x_i) - y_i)^2$ όπου $g(x) = ax^2 + bx + c$, είναι το ζητούμενο προσεγγιστικό πολυώνυμο της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων. Εξισώνοντας τις μερικές παραγώγους της A ως προς a, b, c με το 0, τότε προκύπτουν οι κανονικές εξισώσεις των συντελεστών, a, b, c :

$$\begin{cases} a \sum_{i=0}^n x_i^4 + b \sum_{i=0}^n x_i^3 + c \sum_{i=0}^n x_i^2 = \sum_{i=0}^n x_i^2 y_i \\ a \sum_{i=0}^n x_i^3 + b \sum_{i=0}^n x_i^2 + c \sum_{i=0}^n x_i = \sum_{i=0}^n x_i y_i \\ a \sum_{i=0}^n x_i^2 + b \sum_{i=0}^n x_i + (n+1)c = \sum_{i=0}^n y_i \end{cases}$$

Εαν τώρα το ανωτέρω γραμμικό σύστημα έχει μη-ιδιάζων πίνακα συντελεστών; $\mathcal{S}$ τότε αυτό έχει μοναδική λύση, της οποίας οι συντεταγμένες όπως είχαμε δει, είναι οι συντελεστές του ζητούμενου πολυωνύμου, $g(x)$. Από την μέθοδο του Cramer προκύπτει ότι:

$$a = \frac{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^2 y_i & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i y_i & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n y_i & \sum_{i=0}^n x_i & (n+1) \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i & (n+1) \end{vmatrix}}, \quad b = \frac{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^2 y_i & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i y_i & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n y_i & (n+1) \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i & (n+1) \end{vmatrix}},$$

$$c = \frac{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 y_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i y_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i & \sum_{i=0}^n y_i \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i & (n+1) \end{vmatrix}}$$

$$\text{όπου ισχύει ότι } \begin{vmatrix} \sum_{i=0}^n x_i^4 & \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 \\ \sum_{i=0}^n x_i^3 & \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i \\ \sum_{i=0}^n x_i^2 & \sum_{i=0}^n x_i & (n+1) \end{vmatrix} \neq 0$$

$m = 3$:

Παρομοίως έχουμε ότι, με ανάλογο τρόπο των περιπτώσεων $m=1$ και $m=2$, το σύστημα γραμμικών εξισώσεων που προσδιορίζει του συντελεστές της “best fit” κυβικής συνάρτησης $g(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$ είναι το:

$$\begin{cases} a \sum_{i=0}^n x_i^6 + b \sum_{i=0}^n x_i^5 + c \sum_{i=0}^n x_i^4 + d \sum_{i=0}^n x_i^3 = \sum_{i=0}^n x_i^3 y_i \\ a \sum_{i=0}^n x_i^5 + b \sum_{i=0}^n x_i^4 + c \sum_{i=0}^n x_i^3 + d \sum_{i=0}^n x_i^2 = \sum_{i=0}^n x_i^2 y_i \\ a \sum_{i=0}^n x_i^4 + b \sum_{i=0}^n x_i^3 + c \sum_{i=0}^n x_i^2 + d \sum_{i=0}^n x_i = \sum_{i=0}^n x_i y_i \\ a \sum_{i=0}^n x_i^3 + b \sum_{i=0}^n x_i^2 + c \sum_{i=0}^n x_i + d(n+1) = \sum_{i=0}^n y_i \end{cases}$$

Το οποίο επιλύεται με μεθόδους Γραμμικής Άλγεβρας ή αλγορίθμων επίλυσης γραμμικών συστημάτων. Για παράδειγμα, θα δούμε ότι για τα δεδομένα του Παραδείγματος 1, καθώς $n = 3 = m$ τότε η Κυβική Προσέγγιση Ελαχίστων Τετραγώνων είναι το μοναδικό πολυώνυμο Legendre όπου επαληθεύει το σύνολο δεδομένων μας, όπως σημειώσαμε και στο (1).

0.5.3 Παράδειγμα 3: Κυβική προσέγγιση ελαχίστων τετραγώνων επί των δεδομένων $(1,2.5)$, $(3,3.5)$, $(5,6.35)$ και $(7,8.1)$, ($n = 3$)

```
[3]: %matplotlib inline
      #saving the figure in vector graphics format for better quality
      %config InlineBackend.figure_format='svg'

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np
import numpy.linalg as LA

def cub_lsq(x,y):
    """
        This function returns the coefficients of the CUBIC regression AND
        ↳the corresponding linear polynomial
        of the given input data, x and y, in row or column vector form. It
        ↳implements the CUBIC version of the Method
        of Least Squares. It also displays a table where each row contains
        ↳the x and y coordinates of the data, the
        cubic function of the method of LSQ evaluated at that point and the
        ↳absolute error of the best-fit cubic
        function and the data. We also display the total squared error at the
        ↳end.
    """
    n = np.prod(x.shape)
    x = x.reshape(n,1) #if given otherwise, we turn x and y vectors to
    ↳column vectors
```



```

    y = y.reshape(n,1)
    s_x = np.sum(x); s_x2 = np.sum(x**2); s_x3 = np.sum(x**3); s_x4 = np.
    ↪sum(x**4); s_x5 = np.sum(x**5); s_x6 = np.sum(x**6)
    s_x3y = np.sum(x**3*y); s_x2y = np.sum(x**2*y); s_xy = np.sum(x*y);
    ↪s_y = np.sum(y)
    S = np.array([[s_x6, s_x5, s_x4, s_x3], [s_x5, s_x4, s_x3, s_x2],
    ↪[s_x4, s_x3, s_x2, s_x], [s_x3, s_x2, s_x, n]], float)
    r = np.array([s_x3y, s_x2y, s_xy, s_y], float)
    try:
        S_inv = LA.inv(S) # if LA.det(S)=0 then a LinAlgError exception
    ↪will be raised
    except LA.LinAlgError:
        print("""With the given data, the system of normal equations of
    ↪the Method of LSQ, does not have or
                has infinite solutions because the coefficient matrix,
    ↪S, is singular, i.e. it doesnt have an inverse.""")
        return None
    else:
        sol = LA.solve(S,r)
        a = sol[0]; b = sol[1]; c = sol[2]; d = sol[3]
        g = np.poly1d([a,b,c,d])
        g_x = g(x)
        err = y-g_x
        print(' | x | y | g(x) | y-g(x) | \n
    ↪-----')
        table = np.concatenate((x, y, g_x, err), axis=1)
        for (x_i, y_i, g_xi, err_i) in table:
            print(f' | {x_i:5.2f} | {y_i:5.2f} | {g_xi:5.2f} |
    ↪{err_i:6.2f} | ')
            print(f"Also the total squared error is {sum(err**2)[0]:.2f} \n")
            return (a,b,c,d), g

x = np.array([1, 3, 5, 7], int)
y = np.array([2.5, 3.5, 6.35, 8.1], float)
(a,b,c,d), g = cub_lsq(x,y)
print(f"The coefficients of the CUBIC polyonomial of the Method of LSQ
    ↪are: a = {a:.2f}, b = {b:.2f}, c = {c:.2f} and d = {d:.2f}")
t = np.linspace(0,10, num=1000)
g_t = g(t)

print("""We see that our approximation interpolates our data, EXACTLY. As
    ↪we see from the output table, the total squared

```

error is 0, as well as the individual differences of the data and the
 → approximations at each point (with a specific tolerance). That is attributed to the fact, like we explained at our
 → theory overview at the beginning of this Jupyter Notebook, that the number of data points, (in this example $4=n+1$) is
 → exactly one above the degree of the polynomial approximation that we try to achieve with the Method of Least Squares.
 → That is $m=3=4-1=n$. So in other words, in this instance where $m=3=4-1$, the Method of Cubic Approximation is equivalent
 → to the Legendre Method of Polynomial Interpolation that we discussed briefly at the beginning!""")

```
# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
→ will just copy and paste them for future use.
# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage
→ collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs

_ = plt.figure("Cubic approximation of our data", figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x, y , marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.plot(t, g_t, c='blue', linewidth='2.0',
→ label=r'$g(x)=ax^3+bx^2+cx+d$')
_ = plt.xlabel('x', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('y', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([-0.5,10])
axes.set_ylim([-0.5,10])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='best', fontsize=14) #Sets the legend box at the best
→ location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.axvline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.title("The plot of the data compared to our cubic approximation",
               {'fontsize': 18,
                'verticalalignment': 'baseline',
                'horizontalalignment': 'center'} )
_ = plt.show
```

x	y	$g(x)$	$y-g(x)$
1.00	2.50	2.50	0.00
3.00	3.50	3.50	-0.00
5.00	6.35	6.35	0.00

7.00	8.10	8.10	-0.00
------	------	------	-------

Also the total squared error is 0.00

The coefficients of the CUBIC polynomial of the Method of LSQ are: $a = -0.06$, b

$= 0.78$, $c = -1.84$ and $d = 3.62$

We see that our approximation interpolates our data, EXACTLY. As we see from the

output table, the total squared

error is 0, as well as the individual differences of the data and the approximations at each point (with a specific

tolerance). That is attributed to the fact, like we explained at our theory overview at the beginning of this Jupyter

Notebook, that the number of data points, (in this example $4=n+1$) is exactly one

above the degree of the polynomial

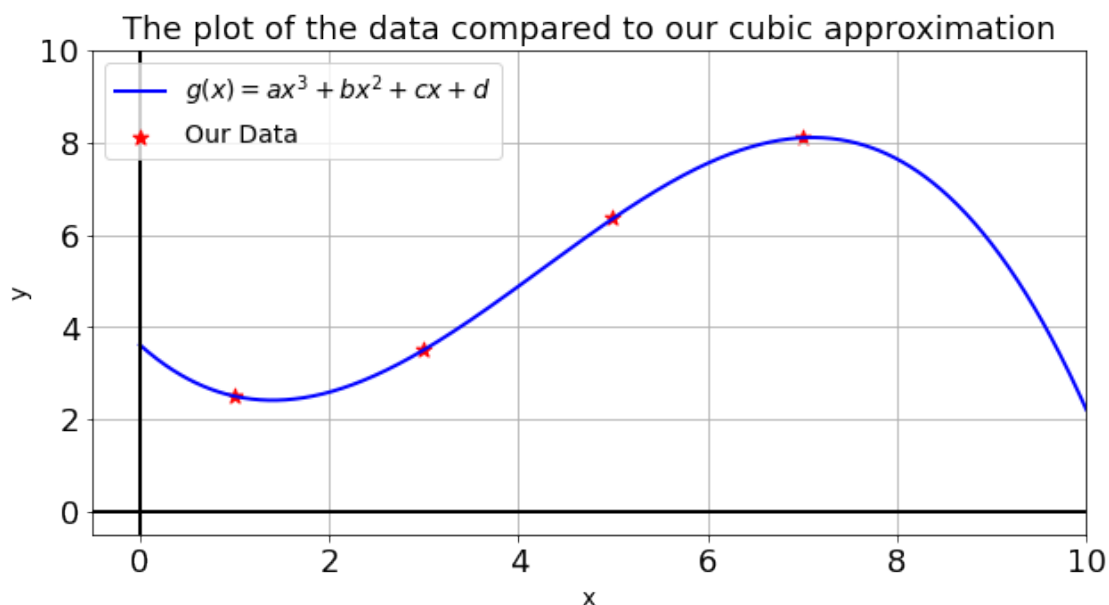
approximation that we try to achieve with the Method of Least Squares. That is

$m=4-1=n$. So in other words, in this

instance where $m=4-1$, the Method of Cubic Approximation is equivalent to the

Legendre Method of Polynomial

Interpolation that we discussed briefly at the beginning!

0.6 Προσαρμογή δεδομένων με μη-πολυωνυμικές συναρτήσεις - Εκθετικές Προσεγγίσεις

Πολλές φορές προκύπτει το ενδεχόμενο όπου δεν θέλουμε να προσαρμόσουμε πολυώνυμο στα δεδομένα μας και θα ήταν πιο βολικό σε αυτά να προσαρμόσουμε μια συνάρτηση που τα αντιπροσωπεύει καλύτερα και πιο αποτελεσματικά. Για παράδειγμα σε μια έρευνα που έγινε από το **Indiana University Center for Studies of Law in Action** το 2007 και δημοσιεύτηκε στο παγκόσμιο συνέδριο του **ICADTS - The International Council on Alcohol, Drugs and Traffic Safety** στο **Seattle, USA**, μελετήθηκε το ρίσκο αυτοκινητιστικού ατυχήματος υπό την επήρεια αλκοόλης. Δεδομένα από 2871 αυτοκινητιστικά ατυχήματα / δυστυχήματα χρησιμοποιήθηκαν ώστε να υπολογιστεί κατά πόσο συσχετίζεται η Συγκέντρωση Αλκοόλ στο αίμα (**BAC – Blood Alcohol Concentration**) με το ρίσκο να γίνει ένα αυτοκινητιστικό δυστήχημα. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας:

BAC	Relative Risk of crashing
0	1
0.01	1.03
0.03	1.06
0.05	1.38
0.07	2.09
0.09	3.54
0.11	6.41
0.13	12.6
0.15	22.1
0.17	39.05
0.19	65.32
0.21	99.78

Το “*Relative Risk*” είναι μια ποσότητα που καθορίζει το πόσες φορές πιο πιθανό είναι ένα άτομο υπό την καθορισμένη ποσότητα **BAC** να προκαλέσει αυτοκινητιστικό σε σύγκριση με ένα άτομο με μηδενικό **BAC**. Για παράδειγμα, ένα άτομο με 0.09 **BAC** είναι 3.54 φορές πιο πιθανό να προκαλέσει ένα αυτοκινητιστικό σε σύγκριση με ένα άτομο με 0 **BAC**. Εάν σχεδιάσουμε τα δεδομένα μας στο Καρτεσιανό επίπεδο με τον x -άξονα να αναπαριστά την στάθμη **BAC** ενώ ο y -άξονας να αναπαριστά το αντίστοιχο “*relative risk*” (σχετικό ρίσκο) παρατηρούμε ότι αυτά προσαρμόζονται ιδιαίτερα αποτελεσματικά από μια εκθετική συνάρτηση (καλύτερα απότι θα τα προσέγγιζε ένα πολυώνυμο 2ου ή 3ου ή 4ου βαθμού) (**exponential regression**).

```
[4]: %matplotlib inline
%config InlineBackend.figure_format='svg' #saving the figure in vector
↳graphics format for better quality

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np
```

```

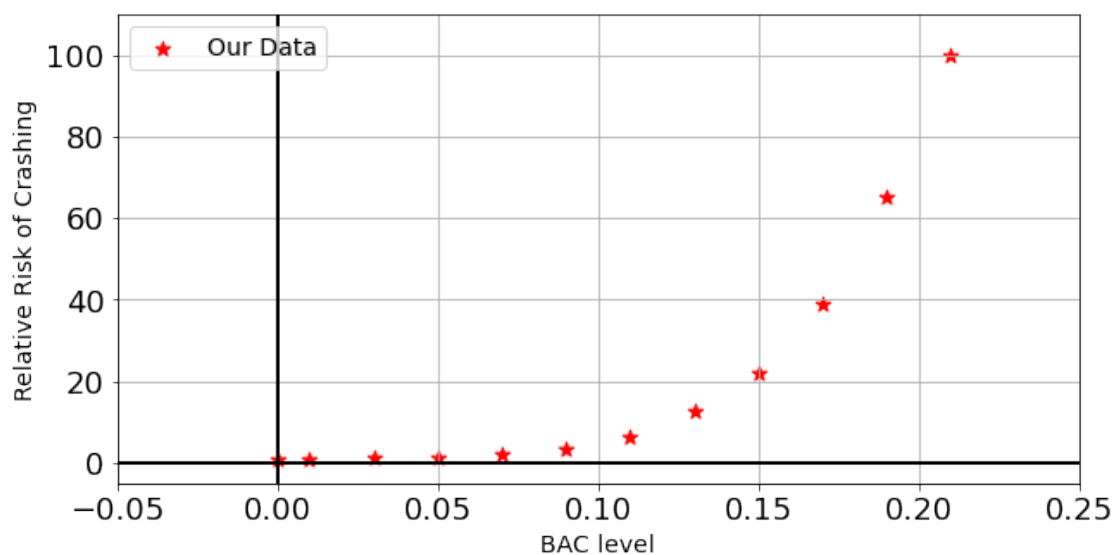
x = np.concatenate((np.array([0, 0.01], float), np.arange(0.03,0.23,0.
    ↳02)),axis=0)
y = np.array([1, 1.03, 1.06, 1.38, 2.09, 3.54, 6.41, 12.6, 22.1, 39.05,
    ↳65.32, 99.78], float)

# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
    ↳will just copy and paste them for future use.
# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage
    ↳collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs

_ = plt.figure(figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x,y , marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.xlabel('BAC level', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('Relative Risk of Crashing', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([-0.05,0.25])
axes.set_ylim([-5,110])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='upper left', fontsize=14) #Sets the legend box at the
    ↳best location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.axvline(0, color='black', lw=2)

_ = plt.show

```


Καθώς όπως βλέπουμε τα δεδομένα μας σχετίζονται με εκθετικό τρόπο τότε θέλουμε να βρούμε σταθερές c και a , τέτοιες ώστε η εκθετική συνάρτηση $y = ce^{ax}$ να προσαρμόζει τα δεδομένα μας. Πάλι θα χρησιμοποιήσουμε (για καλή μας τύχη) στην *MATLAB* την συνάρτηση την οποία δημιουργήσαμε, **lin_lsq0** ή για ευκολία την εντολή **polyfit0** με **argument** στην παράμετρο του βαθμού του πολυωνύμου, τον αριθμό 1. Υπενθυμίζουμε ότι όταν εάν $n + 1$ είναι το πλήθος των δεδομένων μας τότε η συνάρτηση **polyfit(x,y,m)** της *MATLAB* επιστρέφει το πολυώνυμο βαθμού $m < n$ που προκύπτει από την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων. Για να πάρουμε αυτές τις σταθερές c και a , αρκεί να δώσουμε σαν **arguments** στην εντολή **polyfit()** τα διανύσματα $\vec{x}$ και $\ln \vec{y}$ και να ζητήσουμε το πολυώνυμο 1ου βαθμού με το **syntax**:

$$\text{polyfit}(x, \log(y), 1)$$

στην *MATLAB*. Υπενθυμίζουμε ότι η συνάρτηση **polyfit0**, με την ίδια λειτουργικότητα, βρίσκεται και στο **NumPy module** της **Python**. Σε αυτό το παράδειγμα, αυτή θα χρησιμοποιήσουμε (για σκοπούς του παραδείγματος), αντί για την **lin_lsq0** που δημιουργήσαμε πιο πάνω στο Παράδειγμα 1

Ο λόγος που αυτό λειτουργεί είναι απλός;

Εάν $y = ce^{ax}$ τότε,

$$\ln y = \ln ce^{ax} \Rightarrow \overbrace{\ln y}^Y = \overbrace{\ln c}^C + ax \Leftrightarrow Y = ax + C$$

που μας λέει ότι θέλουμε να βρούμε ένα πολυώνυμο 1ου βαθμού, με την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων για τα δεδομένα μας $(x, Y) = (x, \ln y)$ και αυτό γιατί έχουμε βάσιμες πληροφορίες (κυρίως γεωμετρικές από την αναπαράσταση των δεδομένων ή από προηγούμενες έρευνες που έγιναν στο θέμα μας) ότι τα δεδομένα μας συσχετίζονται με εκθετικό τρόπο.

```
[5]: %matplotlib inline
%config InlineBackend.figure_format='svg' #saving the figure in vector
↳graphics format for better quality

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np

n = np.prod(x.shape)
x = np.concatenate((np.array([0, 0.01], float), np.arange(0.03,0.23,0.
↳0.02)))
y = np.array([1, 1.03, 1.06, 1.38, 2.09, 3.54, 6.41, 12.6, 22.1, 39.05,
↳65.32, 99.78], float)
g = np.polyfit(x,np.log(y),1)
a = g[0]; upper_c = g[1]; c = np.exp(upper_c);
g_fun = lambda t: c*np.exp(a*t)
```

```

g_x = g_fun(x)
err = y-g_x
x = x.reshape(n,1)
y = y.reshape(n,1)
g_x = g_x.reshape(n,1)
err = err.reshape(n,1)
t = np.linspace(0,0.25,num=1000)
print('|    x    |    y    |    g(x)    |    y-g(x)    | \n|
↳-----')
table = np.concatenate((x, y, g_x, err), axis=1)
for (x_i, y_i, g_xi, err_i) in table:
    print(f'|    {x_i:5.2f}    |    {y_i:5.2f}    |    {g_xi:5.2f}    |    {err_i:6.2f}|
↳ |')
print(f"Also the total squared error is {sum(err**2)[0]:.2f} \n")
print(f"The coefficients of the exponential regression are: c = {c:.2f},
↳ a = {a:.2f}")

# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
↳will just copy and paste them for future use.
# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage
↳collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs

_ = plt.figure(figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x,y , marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.plot(t, g_fun(t), c='blue', linewidth='2.0',
↳label=r'$g(x)=ce^{\{ax\}}$')
_ = plt.xlabel('BAC level', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('Relative Risk of Crashing', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([-0.05,0.25])
axes.set_ylim([-5,110])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='upper left', fontsize=14) #Sets the legend box at the
↳best location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)
_ = plt.axvline(0, color='black', lw=2)

_ = plt.show

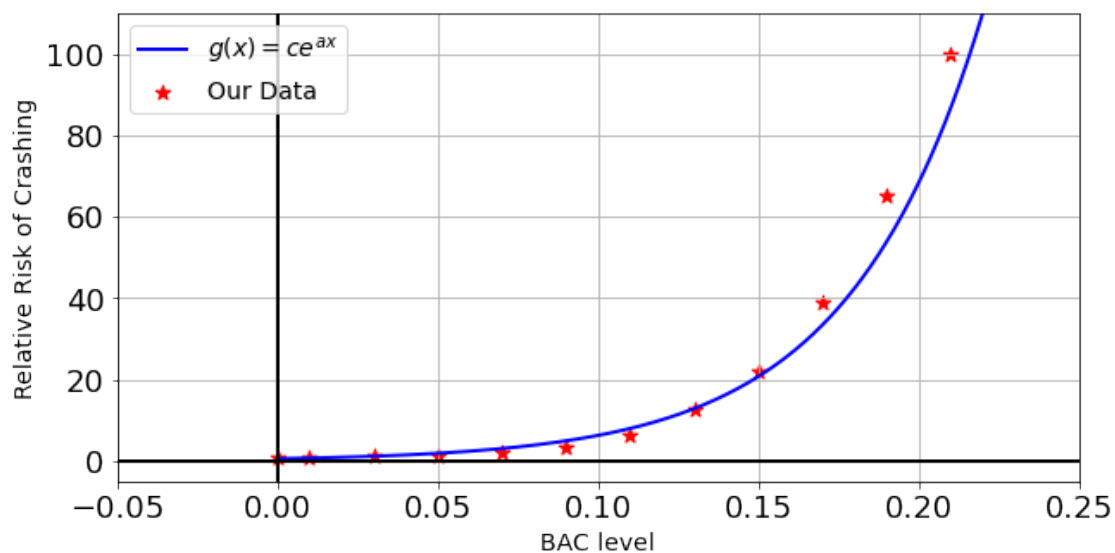
```

	x		y		g(x)		y-g(x)	
	0.00		1.00		0.58		0.42	

	0.01		1.03		0.74		0.29	
	0.03		1.06		1.19		-0.13	
	0.05		1.38		1.92		-0.54	
	0.07		2.09		3.09		-1.00	
	0.09		3.54		4.97		-1.43	
	0.11		6.41		8.01		-1.60	
	0.13		12.60		12.89		-0.29	
	0.15		22.10		20.76		1.34	
	0.17		39.05		33.43		5.62	
	0.19		65.32		53.83		11.49	
	0.21		99.78		86.68		13.10	

Also the total squared error is 343.25

The coefficients of the exponential regression are: $c = 0.58$, $a = 23.82$

0.7 Προσαρμογή δεδομένων με μη-πολυωνυμικές συναρτήσεις - Κλασματικές Προσεγγίσεις

Πολλές είναι και οι περιπτώσεις όμως όπου τα δεδομένα μας μπορούν να προσαρμοστούν από μια κλασματική συνάρτηση (**reciprocal regression**) εάν υπάρχει κλασματική σχέση μεταξύ των δεδομένων (*reciprocal relation*). Δηλαδή εάν παρατηρήσουμε ότι τα δεδομένα μας συσχετίζονται με τέτοιο τρόπο τότε μπορούμε να τα προσεγγίσουμε, όχι με ένα πολυώνυμο, αλλά με ένα πηλίκιο - κλασματική συνάρτηση της μορφής:

$$y = \frac{1}{\gamma x + \delta}$$

Έστω τα πιο κάτω δεδομένα τα οποία προήρθαν από ένα σχολικό πείραμα, όπου οι μαθητές υπολόγιζαν την ισχύ μιας πηγής φωτός (**intensity of light**) σε **candela (cd)** σε συνάρτηση με την απόσταση από την πηγή φωτός σε **inches (")**:

d	i
30"	0.85 cd
35"	0.67 cd
40"	0.52 cd
45"	0.42 cd
50"	0.34 cd
55"	0.28 cd
60"	0.24 cd
65"	0.21 cd
70"	0.18 cd
75"	0.15 cd

Για να βρούμε μια τέτοια συνάρτηση, χρησιμοποιούμε την ακόλουθη εντολή / συναρτήση με το καθορισμένο **syntax**, όπως είδαμε και στην Εκθετική Προσέγγιση, είτε στην **Python** είτε στην **MATLAB**:

Στην **MATLAB**: `polyfit(x, 1./y, 1)` και στην **Python**: `numpy.polyfit(x, 1/y, 1)`

Ο λόγος που λειτουργεί αυτό, είναι και εδώ απλός:

Έστω $y = \frac{1}{\gamma x + \delta}$ τότε,

$$\underbrace{\frac{1}{y}}_Y = \gamma x + \delta \Leftrightarrow Y = \gamma x + \delta$$

Άρα η εντολή θα μας δώσει το πολυώνυμο $\gamma x + \delta$ το οποίο χρησιμοποιούμε για την προσέγγιση των δεδομένων μας. Μπορούμε φυσικά να προσεγγίσουμε τα δεδομένα μας και με κλασματικές συναρτήσεις όπου ο παρανομαστής του πηλίκου αποτελεί πολυώνυμο βαθμού μεγαλύτερου του 1, απλά αλλάζοντας το **argument** του βαθμού της προσέγγισης στο **input** της εντολής **polyfit()** στο ποθητό αριθμό. Για παράδειγμα, για τα δεδομένα αυτού του πειράματος, θα δούμε ότι χρησιμοποιώντας **Quadratic Reciprocal Regression** με την Μέθοδο **LSQ**, επιτυγχάνουμε καλύτερα προσαρμογή και προσέγγιση των δεδομένων μας!

[6]: `%matplotlib inline`

```

%config InlineBackend.figure_format='svg' #saving the figure in vector
↳graphics format for better quality

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np

x = np.arange(30, 80, 5)
y = np.array([0.85, 0.67, 0.52, 0.42, 0.34, 0.28, 0.24, 0.21, 0.18, 0.
↳15], float)
n = np.prod(x.shape)
g_1 = np.polyfit(x,1/y,1)
g_2 = np.polyfit(x,1/y,2)
gamma = g_1[0]; delta = g_1[1]; a = g_2[0]; b = g_2[1]; c = g_2[2];
gfun_1 = lambda t: 1/(gamma*t+delta)
gfun_2 = lambda t: 1/(a*t**2+b*t+c)
g_1_x = gfun_1(x); g_2_x = gfun_2(x)
err_1 = y-g_1_x
err_2 = y-g_2_x
x = x.reshape(n,1)
y = y.reshape(n,1)
g_1_x = g_1_x.reshape(n,1)
g_2_x = g_2_x.reshape(n,1)
err_1 = err_1.reshape(n,1)
err_2 = err_2.reshape(n,1)
t = np.linspace(25,80,num=1000)
print("g_1(x)=γx+δ and g_2(x)=ax^2+bx+c \n")
print('|    x    |    y    |    g_1(x) |    y-g_1(x) |    g_2(x) |    □
↳y-g_2(x) | \n \
-----')
table = np.concatenate((x, y, g_1_x, err_1, g_2_x, err_2), axis=1)
for (x_i, y_i, g_1_xi, err_1_i, g_2_xi, err_2_i) in table:
    print(f'| {x_i:5.2f} | {y_i:4.2f} | {g_1_xi:7.2f} | {err_1_i:
↳8.2f} | {g_2_xi:7.2f} | {err_2_i:8.2f} |')
print(f"The total squared error for the Linear reciprocal regression is
↳{sum(err_1**2)[0]:.2f} \n")
print(f"The total squared error for the Quadratic reciprocal regression
↳is {sum(err_2**2)[0]:.6f} \n")
print(f"The coefficients of the LINEAR reciprocal regression are: γ =
↳{gamma:.2f} and δ = {delta:.2f}")
print(f"The coefficients of the QUADRATIC reciprocal regression are: a =
↳{a:.3f}, b = {b:.3f} and c = {c:.3f}")

```

```

# Creating the plot and editing some of its attributes for clarity. We
→will just copy and paste them for future use.
# We also assign every modification to our plot to a dummy/garbage
→collecting variable; '_' to prevent unwanted outputs

_ = plt.figure(figsize=(10,5))
_ = plt.scatter(x, y, marker='*', c='red', s=80, label='Our Data')
_ = plt.plot(t, gfun_1(t), c='blue', linewidth='1.0',
→label=r'$g_1(x)=\frac{1}{\gamma x+\delta}$')
_ = plt.plot(t, gfun_2(t), c='purple', linewidth='1.0',
→label=r'$g_2(x)=\frac{1}{ax^2+bx+c}$')
_ = plt.xlabel('Distance in inches (")', fontsize=14)
_ = plt.ylabel('Intensity of Light Source (cd)', fontsize=14)
_ = plt.grid(True)
axes = plt.gca() #gca stands for get current axes
axes.set_xlim([25,80])
axes.set_ylim([-0.1,1.4])
_ = plt.rcParams['xtick.labelsize']=18
_ = plt.rcParams['ytick.labelsize']=18
_ = plt.legend(loc='best', fontsize=14) #Sets the legend box at the best
→location
_ = plt.axhline(0, color='black', lw=2)

_ = plt.show

```

$g_1(x)=\gamma x+\delta$ and $g_2(x)=ax^2+bx+c$

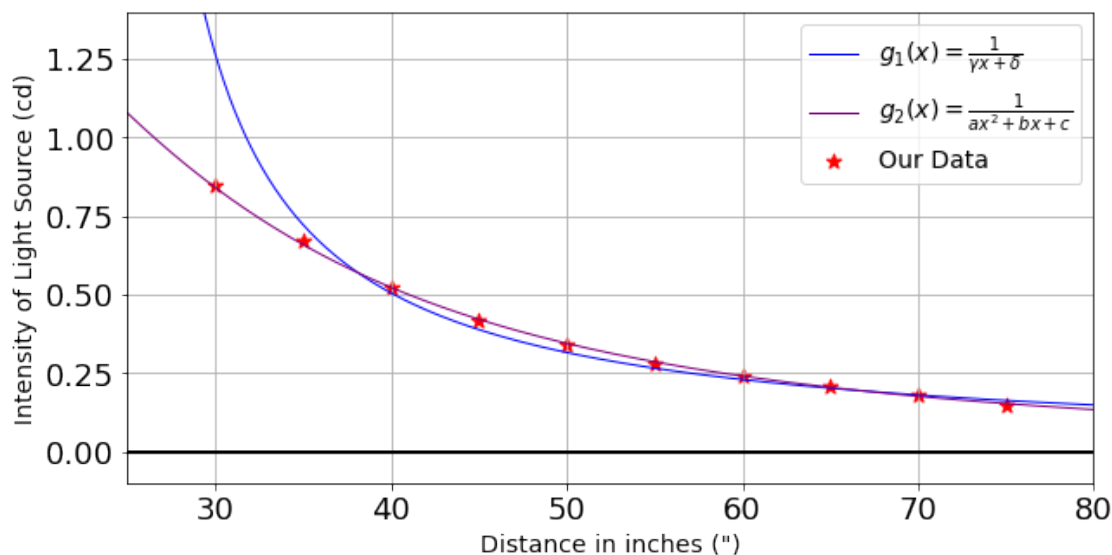
x	y	$g_1(x)$	$y-g_1(x)$	$g_2(x)$	$y-g_2(x)$
30.00	0.85	1.27	-0.42	0.84	0.01
35.00	0.67	0.72	-0.05	0.66	0.01
40.00	0.52	0.51	0.01	0.52	-0.00
45.00	0.42	0.39	0.03	0.42	-0.00
50.00	0.34	0.32	0.02	0.34	-0.00
55.00	0.28	0.27	0.01	0.29	-0.01
60.00	0.24	0.23	0.01	0.24	-0.00
65.00	0.21	0.20	0.01	0.20	0.01
70.00	0.18	0.18	-0.00	0.18	0.00
75.00	0.15	0.16	-0.01	0.15	-0.00

The total squared error for the Linear reciprocal regression is 0.18

The total squared error for the Quadratic reciprocal regression is 0.000320

The coefficients of the LINEAR reciprocal regression are: $\gamma = 0.12$ and $\delta = \underline{\hspace{1cm}}$
 $\rightarrow -2.77$

The coefficients of the QUADRATIC reciprocal regression are: $a = 0.001$, $b = -0.021$ and $c = 0.616$

0.8 Παράδειγμα 4: Εφαρμογή όλων των εκδοχών και παραλλαγών που είδαμε της Μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σε ένα πρακτικό πρόβλημα.

Έστω ότι κατά την μοντελοποίηση μιας δεξαμενής πετρελαίου, μας αναθέτете το έργο εύρεσης μια σχέσης μεταξύ την σταθερά ισορροπίας μιας (χημικής) αντίδρασης και της πίεσης, υπό μια σταθερή θερμοκρασία. Τα δεδομένα στον πιο κάτω πίνακα, συσχετίζουν τις σταθερές ισορροπίας (*K-values*, *Vapor-Liquid Equilibrium (VLE)*) με την πίεση (σε μονάδες KPSIA (1000 PSIA), δηλαδή σε μονάδες S.I.; 6.895E + 6 Pascal) και προέκυψαν απο μια πειραματική *Pressure volume temperature (PVT)* ανάλυση.

Pressure	K-value
0.635	7.5
1.035	5.58
1.435	4.35
1.835	3.55
2.235	2.97
2.635	2.53
3.035	2.2
3.435	1.93
3.835	1.7
4.235	1.46

Pressure	K-value
4.635	1.28
5.035	1.11
5.435	1.0

Αναπαριστούμε τα δεδομένα μας και τα προσεγγίζουμε / προσαρμόζουμε με **6** διαφορετικές συναρτήσεις, αξιοποιώντας τα **subplots** της **Matplotlib** (εύκολα αυτό το πρόγραμμα στην **Python** μετατρέπεται σε **Script m-file** στην **MATLAB**). Τέλος, υπολογίζουμε και συγκρίνουμε, το συνολικό τετραγωνικό σφάλμα από την κάθε προσαρμογή, ώστε να παρθεί ποιά από τις πιο κάτω αποτελεί την **best-fit** καμπύλη για αυτό το συγκεκριμένο σύνολο δεδομένων.

1. Γραμμική Συνάρτηση / Πολυώνυμο βαθμού 1: $g_1(x) = mx + d$
2. Πολυώνυμο βαθμού 2: $g_2(x) = ax^2 + bx + c$
3. Πολυώνυμο βαθμού 12 (=13-1, n=12): $g_3(x) = a_{12}x^{12} + \dots + a_1x + a_0$
4. Εκθετική συνάρτηση με βάση την σταθερά του Euler: $g_4(x) = re^{lx}$
5. Κλασματική συνάρτηση με γραμμική συνάρτηση στον παρονομαστή: $g_5(x) = \frac{1}{\lambda x + \delta}$
6. Κλασματική συνάρτηση με πολυώνυμο βαθμού 2 στον παρονομαστή: $g_6(x) = \frac{1}{\alpha x^2 + \beta x + \gamma}$

```
[7]: %matplotlib inline
%config InlineBackend.figure_format='svg' #saving the figure in vector
↳graphics format for better quality

import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np

x = np.arange(0.635, 5.5, 0.4)
y = np.array([7.5, 5.58, 4.35, 3.55, 2.97, 2.53, 2.2, 1.93, 1.7, 1.46, 1.
↳28, 1.11, 1.0], float)
n = np.prod(x.shape)
g_1 = np.polyfit(x,y,1)
g_2 = np.polyfit(x,y,2)
g_3 = np.polyfit(x,y,12)
# This, as we saw at the corresponding section, will need some tweaking
↳first
g_4 = np.polyfit(x,np.log(y),1)
r = np.exp(g_4[1]); l = g_4[0]

g_5 = np.polyfit(x,1/y,1)
g_6 = np.polyfit(x,1/y,2)
gfun_exp = lambda t: r*np.exp(l*t)
gfun_rec1 = lambda t: 1/(g_5[0]*t+g_5[1])
```

```

gfun_rec2 = lambda t: 1/(g_6[0]*t**2+g_6[1]*t+g_6[2])

err_1 = y-np.polyval(g_1,x)
err_2 = y-np.polyval(g_2,x)
err_3 = y-np.polyval(g_3,x)
err_4 = y-gfun_exp(x)
err_5 = y-gfun_rec1(x)
err_6 = y-gfun_rec2(x)
print("The total squared errors for each regression are:\n")
print(f"Linear Approximation of LSQ: {sum(err_1**2):.4f} \n")
print(f"Quadratic Approximation of LSQ: {sum(err_2**2):.4f} \n")
print(f"Polynomial Interpolation (Lagrange Polynomial): {sum(err_3**2):.4f} \n")
print(f"Exponential Approximation of LSQ: {sum(err_4**2):.4f} \n")
print(f"Linear Reciprocal Approximation of LSQ: {sum(err_5**2):.4f} <----\n")
    ↳ This is quite large because at approximately \
x=0.222... we have a horizontal asymptote \n")
print(f"Quadratic Reciprocal Approximation of LSQ: {sum(err_6**2):.4f}\n")
    ↳ \n")

# We could visualise these to be honest much better with the SymPy module
    ↳ but that could be a bit time consuming
print("The functions in the order we defined them: \n")
print(f"g_1(x)={g_1[0]:.2f}x+{g_1[1]:.2f}\n")
print(f"g_2(x)={g_2[0]:.2f}x^2+{g_2[1]:.2f}x+{g_2[2]:.2f}\n")
print(f"g_3(x)={g_3[0]:.3f}x^12+{g_3[1]:.2f}x^11+{g_3[2]:.2f}x^10+{g_3[3]:.2f}x^9+{g_3[4]:.2f}x^8+{g_3[5]:.2f}x^7+{g_3[6]:.2f}x^6+{g_3[7]:.2f}x^5+{g_3[8]:.2f}x^4+{g_3[9]:.2f}x^3+{g_3[10]:.2f}x^2+{g_3[11]:.2f}x+{g_3[12]:.2f} \n")
print(f"g_4(x)={r:.2f}*exp({l:.2f}x) \n")
print(f"g_5(x)=1/({g_5[0]:.2f}*x+{g_5[1]:.2f}) \n")
print(f"g_6(x)=1/({g_6[0]:.2f}*x^2+{g_6[1]:.2f}*x+{g_6[2]:.2f}) \n")

t = np.linspace(-0.5,6,num=1000)
#We change the figure size here instantly instead from the fig, Figure
    ↳ instance like we would do in a Python program
fig, axes = plt.subplots(nrows=2,ncols=3, figsize=(14,10))

axes[0,0].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[0,0].plot(t,np.polyval(g_1,t), '-b', linewidth=1.0,
    ↳ label=r'$g_1(x)=mx+d$')
axes[0,0].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[0,0].set_ylabel('K-value', fontsize=12)

```

```

axes[0,0].legend(loc='best', fontsize=12)
axes[0,0].set_title(r"Polynomial of deg 1,  $g_1(x)=mx+d$ ", fontsize=14)
axes[0,0].axhline(0, color='black', lw=2)
axes[0,0].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[0,0].set_xlim([-0.5,6])
axes[0,0].set_ylim([-0.5,8])

axes[0,1].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[0,1].plot(t,np.polyval(g_2,t), '-g', linewidth=1.0,
    ↪label=r' $g_2(x)=ax^2+bx+c$ ')
axes[0,1].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[0,1].set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axes[0,1].legend(loc='best', fontsize=12)
axes[0,1].set_title(r"Polynomial of deg 2,  $g_1(x)=ax^2+bx+c$ ",
    ↪fontsize=14)
axes[0,1].axhline(0, color='black', lw=2)
axes[0,1].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[0,1].set_xlim([-0.5,6])
axes[0,1].set_ylim([-0.5,8])

axes[0,2].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[0,2].plot(t,np.polyval(g_3,t), '-c', linewidth=1.0,
    ↪label=r' $g_3(x)=a_{12}x^{12}+ \cdots +a_1x+a_0$ ')
axes[0,2].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[0,2].set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axes[0,2].legend(loc='best', fontsize=12, mode='expand') #Because this is
    ↪a really big legend box, we expand it horizontally
axes[0,2].set_title(r"Polynomial of deg 12,  $g_3(x)=a_{12}x^{12}+ \cdots$ 
    ↪ $+a_1x+a_0$ ", fontsize=10)
axes[0,2].axhline(0, color='black', lw=2)
axes[0,2].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[0,2].set_xlim([-0.5,6])
axes[0,2].set_ylim([-0.5,8])

axes[1,0].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[1,0].plot(t,gfun_exp(t), '-k', linewidth=1.0,
    ↪label=r' $g_4(x)=re^{\{1x\}}$ ')
axes[1,0].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[1,0].set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axes[1,0].legend(loc='best', fontsize=12)
axes[1,0].set_title(r"Exponential function,  $g_4(x)=re^{\{1x\}}$ ",
    ↪fontsize=14)
axes[1,0].axhline(0, color='black', lw=2)

```

```

axes[1,0].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[1,0].set_xlim([-0.5,6])
axes[1,0].set_ylim([-0.5,8])

axes[1,1].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[1,1].plot(t,gfun_rec1(t), '-m', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_5(x)=\frac{1}{\lambda x+\delta}$')
axes[1,1].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[1,1].set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axes[1,1].legend(loc='best', fontsize=12)
axes[1,1].set_title(r"Linear Reciprocal Regression,
    ↳$g_5(x)=\frac{1}{\lambda x+\delta}$", fontsize=14)
axes[1,1].axhline(0, color='black', lw=2)
axes[1,1].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[1,1].set_xlim([-0.5,6])
axes[1,1].set_ylim([-0.5,8])

axes[1,2].scatter(x,y, marker='*', c='red', s=80, label="Data")
axes[1,2].plot(t,np.polyval(g_2,t), '-y', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_6(x)=\frac{1}{\alpha x^2+\beta x+\gamma}$')
axes[1,2].set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axes[1,2].set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axes[1,2].legend(loc='best', fontsize=12)
axes[1,2].set_title(r"Quadratic Reciprocal Regression,
    ↳$g_6(x)=\frac{1}{\alpha x^2+\beta x+\gamma}$", fontsize=14)
axes[1,2].axhline(0, color='black', lw=2)
axes[1,2].axvline(0, color='black', lw=2)
axes[1,2].set_xlim([-0.5,6])
axes[1,2].set_ylim([-0.5,8])

fig2, axis = plt.subplots(figsize=(10,8))
axis.scatter(x,y, marker='*', c='red', s=100, label="Data")
axis.plot(t,np.polyval(g_1,t), '-b', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_1(x)=mx+d$')
axis.plot(t,np.polyval(g_2,t), '-g', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_2(x)=ax^2+bx+c$')
axis.plot(t,np.polyval(g_3,t), '-c', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_3(x)=a_{12}x^{12}+\cdots+a_1x+a_0$')
axis.plot(t,gfun_exp(t), '-k', linewidth=1.0, label=r'$g_4(x)=re^{lx}$')
axis.plot(t,gfun_rec1(t), '-m', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_5(x)=\frac{1}{\lambda x+\delta}$')
axis.plot(t,np.polyval(g_2,t), '-y', linewidth=1.0,
    ↳label=r'$g_6(x)=\frac{1}{\alpha x^2+\beta x+\gamma}$')

```



```

axis.set_xlabel('Pressure', fontsize=12)
axis.set_ylabel('K-value', fontsize=12)
axis.legend(loc='best', fontsize=12)
axis.set_title("Comparing all the data", fontsize=16)
axis.axhline(0, color='black', lw=2)
axis.axvline(0, color='black', lw=2)
axis.set_xlim([-0.5,6])
axis.set_ylim([-0.5,8])
axis.annotate(r"Vertical asymptote of  $g_5(x)=\frac{1}{\lambda x+\delta}$ 
→at appr.  $x=0.22\dots$ ", xy=(0.22,0.5),
              xytext=(0.5,0.5), xycoords='data',
→arrowprops=dict(facecolor='black', shrink=0.05),
              horizontalalignment='left', verticalalignment='center')
→#Plotting an annotation for the asymptote of  $g_5(x)$ 

fig.tight_layout()
plt.show()

```

The total squared errors for each regression are:

Linear Approximation of LSQ: 7.4816

Quadratic Approximation of LSQ: 1.2917

Polyonomial Interpolation (Lagrange Polyonomial): 0.0000

Exponential Approximation of LSQ: 2.1353

Linear Reciprocal Approximation of LSQ: 35.5787 <---- This is quite large because at approximately $x=0.222\dots$ we have a horizontal asymptote

Quadratic Reciprocal Approximation of LSQ: 0.5365

The functions in the order we defined them:

$g_1(x)=-1.14x+6.32$

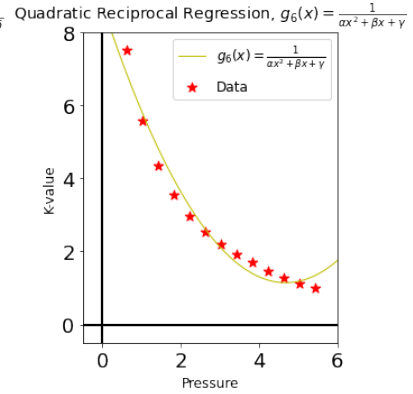
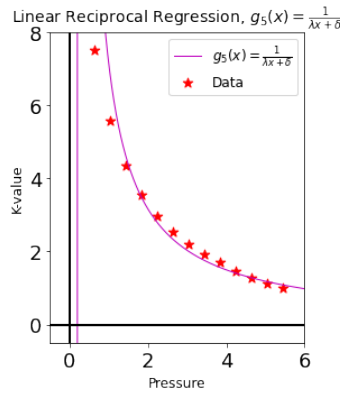
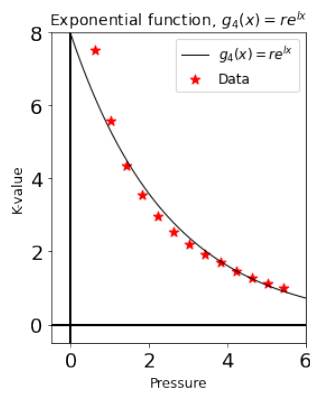
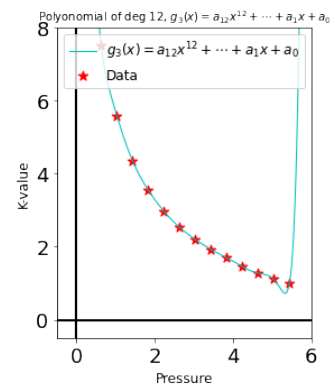
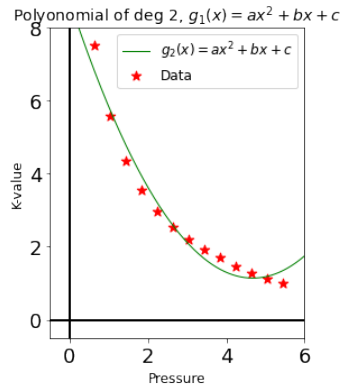
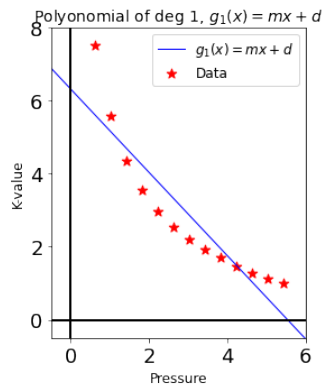
$g_2(x)=0.35x^2-3.25x+8.74$

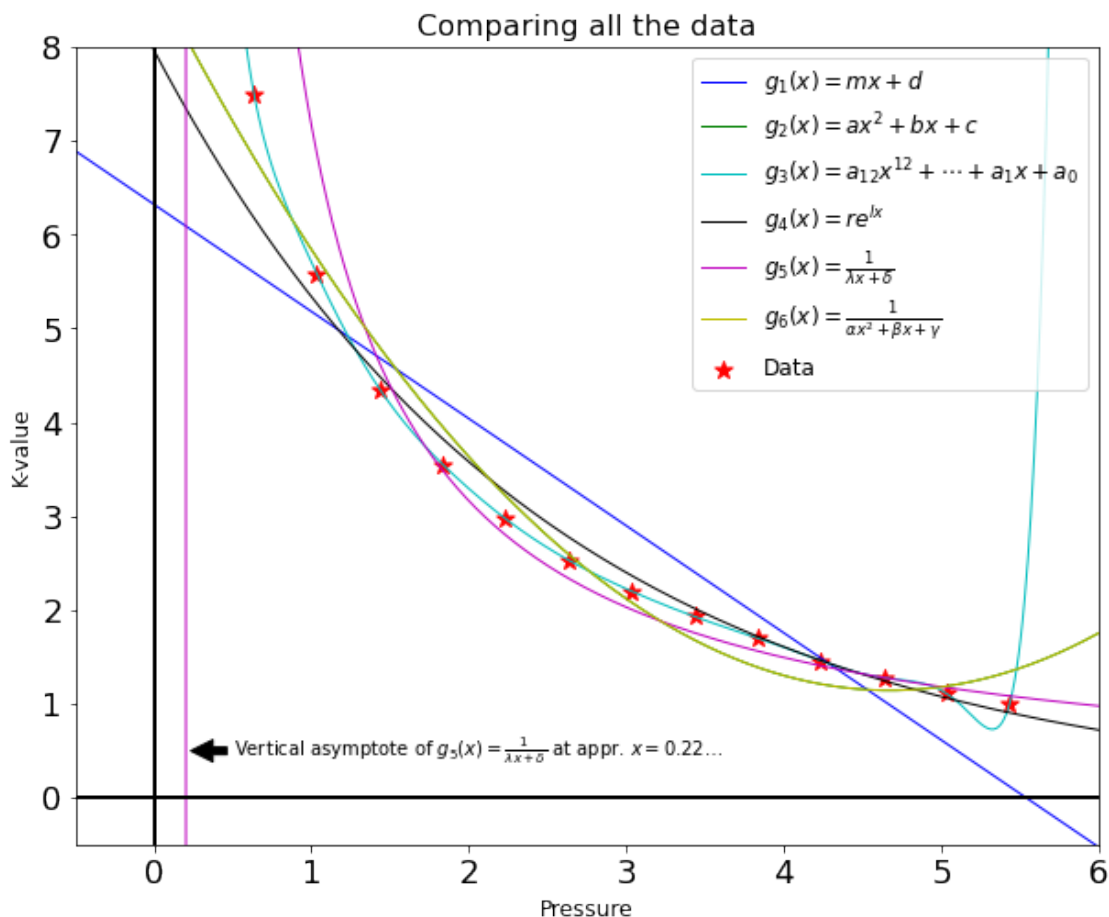
$g_3(x)=0.001x^{12}-0.04x^{11}+0.69x^{10}-6.54x^9+40.54x^8-173.35x^7+522.95x^6-1118.31x^5+1677.27x^4-1715.58x^3+1134.53x^2-439.65x+83.19$

$g_4(x)=7.96*\exp(-0.40x)$

$$g_5(x) = 1/(0.18 \cdot x - 0.04)$$

$$g_6(x) = 1/(0.02 \cdot x^2 + 0.05 \cdot x + 0.10)$$

0.9 Μικρή συνοπτική ανασκόπηση της Συνεχούς Εκδοχής της Μεθόδου Ελαχίστων Τετραγώνων

Ξεκινήσαμε το **Notebook** μας, και σχεδόν το κλείνουμε, με την μελέτη του προβλήματος προσαρμογής κάποιου συνόλου σημείων $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$ από ένα πολυώνυμο (ή εκθετική ή κλασματική συνάρτηση) βαθμού $m \leq n$. Με άλλα λόγια, προσεγγίζαμε μια συνάρτηση $f \in C[a, b]$ στα διακριτά σημεία $x_0, x_1, \dots, x_m$ μελετώντας την θεωρία και διαφορά παραδείγματα της Διακριτής εκδοχής ελαχίστων τετραγώνων. Όπως είχαμε αναφέρει στην αρχή του **Notebook**, (βλ. (4) και (5)), θα μπορούσαμε για τον ορισμό της συνάρτησης σφάλματος να χρησιμοποιούσαμε οποιοδήποτε άλλο μέγεθος θέλουμε για προσδιορισμό του σφάλματος της προσέγγισης από τα δεδομένα. Στην πραγματικότητα, και η επιλογή της προσέγγισης μιας συνάρτησης σε μόνο $n + 1$ σημεία είναι κάπως αυθαίρετη. Εάν ήμασταν φιλόδοξοι, (αρκετά!) θα απαιτούσαμε από το πολυώνυμο της Μεθόδου των Ελαχίστων Τετραγώνων να προσαρμοζει / προσεγγίζει, σε υψηλό βαθμό, την συνάρτηση f επί όλου του διαστήματος $[a, b]$. Πόσα σημεία θα διαλέγαμε τότε? (Δηλαδή τι τιμή θα έπαιρνε τότε το n ? Προφανώς θα ήπρεπε να είναι αρκετά μεγάλη...)

Με ποιό τρόπο θα διαλέγαμε τα σημεία x_i ? Εύλογο θα ήταν να κατανέμαμε τα σημεία $x_i \in [a, b]$ ομοιόμορφα επί του $[a, b]$. Δηλαδή παίρνουμε την κανονική διαμέριση του $[a, b]$ μεγέθους $n + 1$;

$$\text{Ορίζουμε: } h := \frac{b-a}{n} \text{ και έστω } x_k = a + kh, \forall k = 0, 1, \dots, n$$

Πίσω τώρα στην συνάρτηση σφάλματος, (4). Εάν πολλαπλασιάσουμε την συνάρτηση σφάλματος $A(a_0, a_1, \dots, a_m)$, με την σταθερά h , η οποία είναι η απόσταση μεταξύ 2 διαδοχικών σημείων αυτής της κανονικής διαμέρισης του $[a, b]$ και πάρουμε το όριο της καθώς $n \rightarrow \infty$, δηλαδή προσπαθούμε να προσεγγίσουμε την συνάρτηση f με το πολυώνυμο $g(x)$ (βαθμού m) σε όλο και περισσότερα σημεία, τότε η συνάρτηση $A(a_0, a_1, \dots, a_m)$ παίρνει την μορφή ενός αθροίσματος **Riemann**. Δηλαδή το όριο της συνάρτησης A , καθώς $n \rightarrow \infty$ προσεγγίζει ένα ορισμένο ολοκλήρωμα:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} hA(a_0, a_1, \dots, a_m) = \lim_{n \rightarrow \infty} h \sum_{i=0}^n (g(x_i) - f(x_i))^2 = \int_a^b (g(x) - f(x))^2 dx$$

Άρα σε αυτή την περίπτωση, όπου προσπαθούμε να μειώσουμε το σφάλμα μεταξύ της συνάρτησης και της προσέγγισης, επί άπειρα ομοιόμορφα κατανεμημένα σημεία, προσπαθούμε στην πραγματικότητα να ελαχιστοποιήσουμε ένα ολοκλήρωμα, αντί ένα άθροισμα πλέον. Θα δούμε ότι το πιο πάνω πρόβλημα ανάγεται σε πρόβλημα επίλυσης ενός γραμμικού συστήματος διάστασης, $(m+1) \times (m+1)$ αξιοποιώντας την θεωρία συναρτησιακών χώρων με εσωτερικό γινόμενο.

Είναι γνωστό ότι ο χώρος $C[a, b]$, όπου είναι το σύνολο όλων των πραγματικών συναρτήσεων επί του $[a, b]$ όπου είναι συνεχείς, είναι γραμμικός (διανυσματικός). Αυτό γιατί κάθε γραμμικός συνδυασμός, συνεχών συναρτήσεων επί του $[a, b]$, είναι με την σειρά του συνεχής συνάρτηση επί του $[a, b]$. Ορίζουμε τώρα το εσωτερικό γινόμενο 2 πραγματικών (για μιγαδικές συναρτήσεις, ορίζουμε το γενικευμένο εσωτερικό γινόμενο) συναρτήσεων, $f, g \in C[a, b]$:

$$\langle f, g \rangle = \int_a^b f(x)g(x)dx \quad (6)$$

Όπως γνωρίζουμε από την Γραμμική Άλγεβρα, ένας γραμμικός (διανυσματικός) χώρος V , ονομάζεται χώρος με εσωτερικό γινόμενο εάν σε κάθε ζεύγος $(x, y) \in V \times V$ μπορούμε να αντιστοιχίσουμε ακριβώς ένα πραγματικό αριθμό $\langle x, y \rangle$ τέτοιος ώστε, $\forall x, y, z \in V$ και $\lambda \in \mathbb{R}$ να ισχύει:

- $\langle \lambda x, y \rangle = \lambda \langle x, y \rangle$
- $\langle x + y, z \rangle = \langle x, z \rangle + \langle y, z \rangle$
- $\langle x, y \rangle = \langle y, x \rangle$
- $\langle x, x \rangle \geq 0$ και $\langle x, x \rangle = 0 \Leftrightarrow x = 0_V$

Άρα θα αποδείξουμε τώρα ότι ικανοποιούνται οι πιο πάνω 4 ιδιότητες στον γραμμικό χώρο $C[a, b]$

- $\langle \lambda f, g \rangle \stackrel{\text{def.}}{=} \int_a^b \lambda f(x)g(x)dx = \lambda \int_a^b f(x)g(x)dx = \lambda \langle f, g \rangle$

- $\langle f+g, h \rangle \stackrel{\text{def.}}{=} \int_a^b [f(x) + g(x)]h(x)dx = \int_a^b f(x)h(x)dx + 0 \int_a^b g(x)h(x)dx \stackrel{\text{def.}}{=} \langle f, h \rangle + \langle g, h \rangle$

- $\langle f, g \rangle = \langle g, f \rangle$, προφανώς

- $\langle f, f \rangle = \int_a^b f^2(x)dx \geq 0 \because f^2(x) \geq 0$. Επίσης, $\langle f, f \rangle = \int_a^b f^2(x)dx = 0 \Leftrightarrow f(x) \equiv 0$

λόγω του ορισμού ολοκληρώματος (απόδειξη με άνω αθροίσματα **Riemann** και ορισμό ολοκληρωσιμότητας)

Άρα ο διανυσματικός χώρος $\mathcal{C}[a, b]$ είναι χώρος με εσωτερικό γινόμενο. Επίσης ορίζουμε την L^2 ή Ευκλείδια νόρμα και στο $\mathcal{C}[a, b]$ ως το μέγεθος:

$$\|f\|_{L^2} := \langle f, f \rangle^{1/2} = \left(\int_a^b f^2(x)dx \right)^{1/2} \quad (7)$$

0.10 Ελαχιστοποίηση Ελάχιστων Τετραγώνων με χρήση Απειροστικού Λογισμού

Έστω μια συνάρτηση, $f \in \mathcal{C}[a, b]$, η βασική L^2 προσέγγιση της, βασίζεται στην εύρεση ενός πολυωνύμου $g(x) \in \mathbb{R}_m[x]$ όπου ελαχιστοποιεί το σφάλμα $f - g$ στην Ευκλείδια νόρμα επί του $\mathcal{C}[a, b]$. Δηλαδή θέλουμε να βρούμε του συντελεστές του πολυωνύμου $g(x)$ όπου έχουμε:

$$\min_{g(x) \in \mathbb{R}_m[x]} \|f - g\|_{L^2} \equiv \min_{a_0, a_1, \dots, a_m \in \mathbb{R}} \|f - (a_m x^m + \dots + a_1 x + a_0)\|_{L^2}$$

Έστω το πολυώνυμο που επιτυγχάνει αυτό το ελάχιστο; $\gamma(x)$. Θα δούμε πρώτα την περίπτωση $m = 1$ και έπειτα την γενική περίπτωση. Καθώς η συνάρτηση $y = x^2$ είναι αύξουσα στο $\mathbb{R}^+$, τότε ισοδύναμα θα ελαχιστοποιήσουμε την συνάρτηση (2 μεταβλητών; a_0, a_1), $\|f - g\|_{L^2}^2$ καθώς:

$$\arg \min_{g(x) \in \mathbb{R}_m[x]} \{\|f - g\|_{L^2}\} = \arg \min_{g(x) \in \mathbb{R}_m[x]} \{\|f - g\|_{L^2}^2\}$$

Άρα, $\forall g(x) \in \mathbb{R}_m[x]$, η συνάρτηση σφάλματος ορίζεται ως:

$$\begin{aligned} A(a_0, a_1) &:= \|f(x) - a_0 - a_1 x\|_{L^2}^2 = \int_a^b (f(x) - a_0 - a_1 x)^2 dx, \quad \because (7) \\ &= \int_a^b (f^2(x) - 2f(x)(a_0 + a_1 x) + (a_0^2 + 2a_0 a_1 x + a_1^2 x^2)) dx \\ &= \int_a^b f^2(x) dx - 2a_0 \int_a^b f(x) dx - 2a_1 \int_a^b x f(x) dx + a_0^2(b - a) + a_0 a_1(b^2 - a^2) + \frac{1}{3} a_1^2(b^3 - a^3) \end{aligned}$$

Για να βρούμε το πολυώνυμο $\gamma(x)$, βρίσκουμε, όπως και στην διακριτή Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων, τις τιμές των a_0, a_1 στις οποίες μηδενίζονται οι μερικές παραγώγοι $\frac{\partial A}{\partial a_0}$ και $\frac{\partial A}{\partial a_1}$. Πρώτα υπολογίζουμε αυτές τις παραγώγους:

$$\frac{\partial A}{\partial a_0} = -2 \int_a^b f(x)dx + 2a_0(b-a) + a_1(b^2 - a^2) \frac{\partial A}{\partial a_1} = -2 \int_a^b xf(x)dx + a_0(b^2 - a^2) + \frac{2}{3}a_1(b^3 - a^3)$$

Θέτοντας τις πιο πάνω ίσες με το 0, προκύπτει το ακόλουθο ισοδύναμο 2×2 γραμμικό σύστημα:

$$\mathbf{M}\vec{a} = \vec{d} \Leftrightarrow \begin{pmatrix} 2(b-a) & b^2 - a^2 \\ b^2 - a^2 & \frac{2}{3}(b^3 - a^3) \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a_0 \\ a_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \int_a^b f(x)dx \\ 2 \int_a^b xf(x)dx \end{pmatrix} \quad (8)$$

Προφανώς το πιο πάνω σύστημα, (8) έχει μοναδική λύση αν.ν $b \neq a$. Τότε εάν το πιο πάνω σύστημα έχει την λύση, (a_0, a_1) τότε το ζητούμενο πολυώνυμο είναι το $\gamma(x) = a_1x + a_0$, εκφραζόμενο ως προς την κανονική βάση του πολυωνυμικού χώρου, $\mathbb{R}_m[x]$, όπου αποτελεί την Συνεχής Γραμμική Προσέγγιση Ελαχίστων Τετραγώνων της f επί του $[a, b]$.

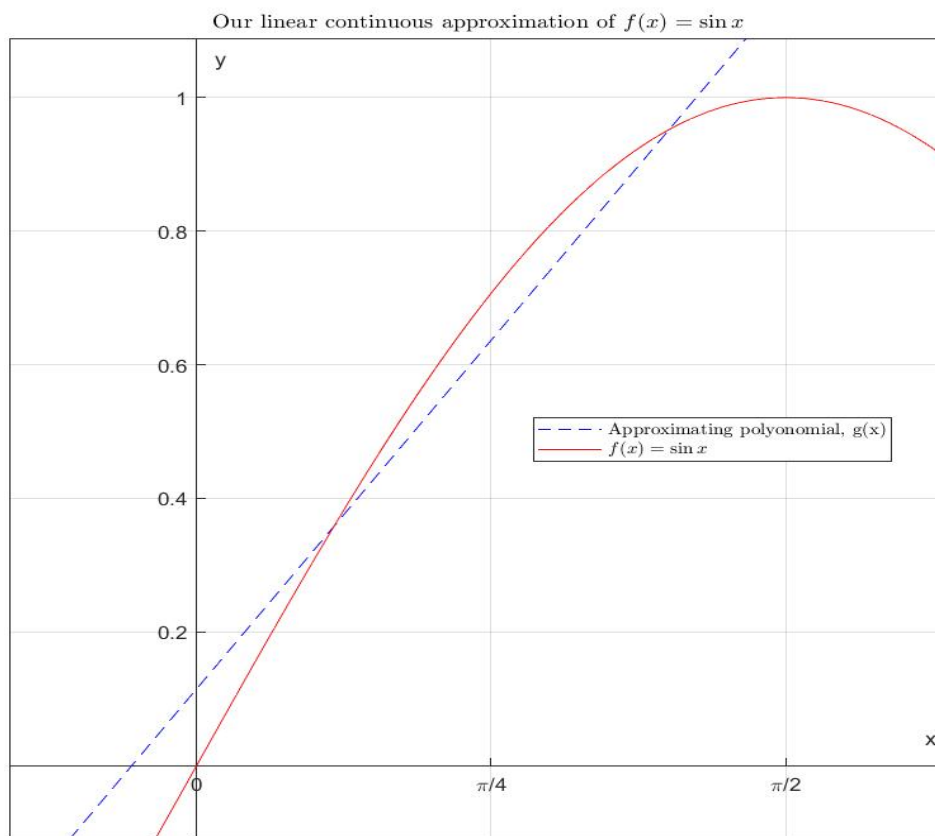
0.10.1 Παράδειγμα εφαρμογής: Εφαρμόζουμε την μεθοδολογία μας στην $f(x) = \sin x$ επί του διαστήματος $[0, \pi/2]$

Έχουμε ότι $\int_0^{\pi/2} \sin x dx = [-\cos x]_{x=0}^{x=\pi/2} = 1$ και $\int_0^{\pi/2} x \sin x dx = [-x \cos x]_{x=0}^{x=\pi/2} + \int_0^{\pi/2} \cos x dx = 0 + [\sin x]_{x=0}^{x=\pi/2} = 1$. Άρα το σύστημα (8) σε αυτή την περίπτωση είναι το:

$$\begin{pmatrix} \pi & \frac{\pi^2}{4} \\ \frac{\pi^2}{4} & \frac{\pi^3}{12} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a_0 \\ a_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \end{pmatrix}$$

Το οποίο επιλύοντας το στην *MATLAB* με την εντολή **linsolve()**, προκύπτουν οι συντελεστές του προσεγγιστικού πολυωνύμου όπως φαίνεται και πιο κάτω:

```
Command Window
>> M = [pi pi^2/4
pi^2/4 pi^3/12];
>> d=[2;2];
>> a=flip(linsolve(M,d))
a =
    0.6644
    0.1148
>> t=linspace(-0.5,2);
>> g_x = polyval(a,t);
>> plot(t,g_x,'--b',t,sin(t),'-r')
>> grid
>> set(gca, 'XAxisLocation', 'origin')
>> set(gca, 'YAxisLocation', 'origin')
>> legend('Approximating polynomial, g(x)', '$f(x)=\sin(x)$', 'Location', 'best', 'Interpreter', 'latex')
>> axis([-0.5 2 -0.1 1.1])
>> xticks([0 pi/4 pi/2])
>> xticklabels({'0', '\pi/4', '\pi/2'})
>> title('Our linear continuous approximation of $f(x)=\sin(x)$', 'Interpreter', 'latex')
>> xlabel('x')
>> ylabel('y')
fx >>
```


Από το γράφημα βλέπουμε ότι η προσέγγιση μας είναι ικανοποιητική, όμως το σφάλμα δεν είναι και τόσο μικρό! Για την ακρίβεια, με ένα γρήγορο υπολογισμό από την *MATLAB* προκύπτει ότι:

$$\|f - \gamma(x)\|_{L^2} = 0.3544$$

Ο πιο πάνω υπολογισμός έγινε στην *MATLAB* με το syntax:

```
» fun = @(x) (sin(x)-a(2)*x-a(1)).^2;
```

```
» sqrt(integral(fun,0,pi/2))
```

```
ans =
```

```
0.3544
```

Όπως είδαμε και στην Διακριτή εκδοχή της Μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων, αυξάνοντας τον βαθμό του προσεγγιστικού πολυωνύμου, m , μειώνεται το σφάλμα, $\|f - \gamma(x)\|_{L^2}$. Γενικά για να βρούμε το L^2 -optimal βαθμού m πολυώνυμο της συνεχούς εκδοχής της Μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων, θα πρέπει να λύσουμε ένα $(m+1) \times (m+1)$ γραμμικό σύστημα.

0.11 Γενίκευση της Συνεχούς Μεθόδου Ελάχιστων Τετραγώνων για $m \in \mathbb{N}$

Στην γενίκευση της Συνεχούς μεθόδου Ελ.Τ., θα επιχειρήσουμε κάτι διαφορετικό! Στο προηγούμενο παράδειγμα όπου $m = 1$ εκφράσαμε το προσεγγιστικό πολυώνυμο που ελαχιστοποιεί την ποσότητα $\|f - g(x)\|_{L^2}$, $g(x)$ ως προς την κανονική βάση του $\mathbb{R}_1[x]$, $\{1, x\}$. Τώρα θα κατασκευάσουμε μια μέθοδο εύρεσης του προσεγγιστικού πολυωνύμου $g(x) \in \mathbb{R}_m[x]$, εκφράζοντας το ως προς μια αυθαίρετη βάση του πολυωνυμικού χώρου, $\mathbb{R}_m[x]$, καθώς έτσι θα προκύψουν κάποιες σημαντικές αριθμητικές ιδιότητες προς όφελός μας, σε αυτό τον διαφορετικό προσεγγιστικό αλγόριθμο.

Έστω το σύνολο $\{q_0(x), q_1(x), \dots, q_m(x)\}$ αποτελεί μια βάση του $\mathbb{R}_m[x]$. Τότε, εξ ορισμού, προκύπτει ότι, $\forall g(x) \in \mathbb{R}_m[x]$:

$$g(x) = \sum_{k=0}^m c_k q_k(x), \text{ για κάποια } c_k \in \mathbb{R}$$

Η συνάρτηση σφάλματος παίρνει την μορφή:

$$\begin{aligned} A(c_0, \dots, c_m) &:= \|f(x) - g(x)\|_{L^2}^2 = \int_a^b (f(x) - \sum_{k=0}^m c_k q_k(x))^2 dx \\ &= \langle f(x), f(x) \rangle - 2 \sum_{k=0}^m c_k \langle f(x), q_k(x) \rangle + \sum_{k=0}^m \sum_{l=0}^m c_k c_l \langle q_k(x), q_l(x) \rangle \quad \because (6) \text{ and } (7) \end{aligned}$$

Όπως και πριν υπολογίζουμε και θέτουμε τις μερικές παραγώγους, $\frac{\partial A}{\partial c_0}, \dots, \frac{\partial A}{\partial c_m}$ ίσες με 0:

$$\begin{aligned} \frac{\partial A}{\partial c_k} &= -2 \langle f(x), q_k(x) \rangle + \sum_{l=0}^m 2c_l \langle q_l(x), q_k(x) \rangle, \quad \forall k = 0, \dots, m \\ \xrightarrow[\text{gives us the } m+1 \text{ equations}]{\text{setting } \frac{\partial A}{\partial c_k} = 0} &\langle f(x), q_k(x) \rangle = \sum_{l=0}^m c_l \langle q_l(x), q_k(x) \rangle, \quad \forall k = 0, \dots, m \end{aligned}$$

Αυτό είναι σε συμπαγές μορφή το γραμμικό σύστημα:

$$\begin{pmatrix} \langle q_0(x), q_0(x) \rangle & \langle q_0(x), q_1(x) \rangle & \cdots & \langle q_0(x), q_m(x) \rangle \\ \langle q_1(x), q_0(x) \rangle & \langle q_1(x), q_1(x) \rangle & \cdots & \langle q_1(x), q_m(x) \rangle \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \langle q_m(x), q_0(x) \rangle & \langle q_m(x), q_1(x) \rangle & \cdots & \langle q_m(x), q_m(x) \rangle \end{pmatrix} \begin{pmatrix} c_0 \\ c_1 \\ \vdots \\ c_m \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \langle f(x), q_0(x) \rangle \\ \langle f(x), q_1(x) \rangle \\ \vdots \\ \langle f(x), q_m(x) \rangle \end{pmatrix}$$

Το πιο πάνω συνήθως το συμβολίζουμε για οικονομία, $\mathbf{H}\vec{c} = \vec{b}$ του οποίου η επίλυση του επιφέρει του συντελεστές του πολυωνύμου, $g(x) = c_m q_m(x) + \cdots + c_1 q_1(x) + c_0 q_0(x)$

ΕΚΦΡΑΖΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΑΥΘΑΙΡΕΤΗ ΒΑΣΗ ΤΟΥ $\mathbb{R}_m[x]$, $\{q_0(x), q_1(x), \dots, q_m(x)\}$ το οποίο ελαχιστοποιεί την L^2 -νόρμα, $\|f - g(x)\|_{L^2}$, δηλαδή επιτυγχάνει το $\min_{g(x) \in \mathbb{R}_m[x]} \|f - g\|_{L^2}$

Εύλογο ερώτημα είναι τώρα γιατί χρησιμοποιήσαμε, μια αυθαίρετη βάση του $\mathbb{R}_m[x]$, αντί την κανονική βάση, $\{1, x, x^2, \dots, x^m\}$? Ας εφαρμόσουμε την γενικευμένη μας μέθοδο στο διάστημα $[0, 1]$ με την κανονική βάση; $q_k(x) = x^k$. Τότε:

$$\langle q_l(x), q_k(x) \rangle = \langle x^l, x^k \rangle = \int_0^1 x^{k+l} dx = \frac{1}{k+l+1}$$

Με άλλα λόγια:

$$\mathbf{H} := (h_{kl})_{k,l=0}^m = \frac{1}{k+l+1} \equiv \text{Τετραγωνικός Πίνακας Hilbert τάξης (m+1)}.$$

Είναι γνωστοί οι πίνακες **Hilbert** για την κακή τους στάθμη κατάστασης, με αποτέλεσμα να είναι ειδικά δύσκολο να βρούμε ακριβές λύσεις στα συστήματά μας όπου έχουν ως πίνακα συντελεστών αυτούς, ειδικά όταν ο αριθμός m είναι μεγάλος (μονο για $m = 5$, $\kappa(\mathbf{H}) = 1.495 \times 10^7$!!). Αυτό επιβεβαιώνει το γεγονός ότι, η επιλογή της κανονικής βάσης του $\mathbb{R}_m[x]$, επί το $[0, 1]$ είναι κακή ιδέα...

_____ΤΕΛΟΣ NOTEBOOK_____

References

- [1] Βαγγέλης Σπανδάγος. Ασκήσεις Γραμμικής Άλγεβρας I Και II. ΑΙΘΡΑ, September 2002.
- [2] Richard Compton, Richard Blomberg, H. Moskowitz, Raymond Peck, and Dary Fiorentino. Crash risk of alcohol impaired driving. *NHTSA'S Office of Behavioral Safety Research*, January 2002.
- [3] L.V. Fausett. *Applied Numerical Analysis Using MATLAB*. Prentice Hall, 1999.
- [4] Christos Ksenofontos and Georgios Georgiou. Εισαγωγή στην Matlab. Πανεπιστήμιο Κύπρου, May 2007.
- [5] Lumen Learning. College algebra.